

วิจัย

เรื่อง

โครงสร้าง อำนาจหน้าที่ การบริการจัดการ บทบาท ปัญหาและ
อุปสรรคในการดำเนินงานของหอสมุดแห่งชาติตามกฎหมายของ
ประเทศออสเตรเลีย

โดย

นายพงศ์ศักดิ์ ยอดมณี

เสนอ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สารบัญ

บทนำ.....	4
บทที่ 1. ประวัติความเป็นมา บทบาทหน้าที่ และโครงสร้างองค์กรของห้องสมุดแห่งชาติของ ประเทศออสเตรเลีย (National Library of Australia: NLA).....	6
1.1 ประวัติความเป็นมาของห้องสมุดแห่งชาติของประเทศออสเตรเลีย	6
1.1.1 ห้องสมุดแห่งชาติของประเทศออสเตรเลีย (National Library of Australia: NLA).....	6
1.1.2 หอจดหมายเหตุของประเทศออสเตรเลีย (Australian Archives)	10
1.2 โครงสร้างองค์กร และบทบาทหน้าที่ของ NLA.....	11
1.2.1 โครงสร้างองค์กร ของ NLA.....	11
1.2.2 บทบาทหน้าที่ของ NLA	14
บทที่ 2 การดำเนินงานและโครงสร้างการบริหารงานของห้องสมุดแห่งชาติของประเทศ ออสเตรเลีย	19
2.1 การรวบรวมข้อมูลเข้ามาสู่ระบบห้องสมุดแห่งชาติ (The Collection)	19
2.2 โครงสร้างการบริหารงานของห้องสมุด และอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ผู้อำนวยการ และบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง	26
2.2.1 คณะกรรมการ NLA	27
2.2.2 ผู้อำนวยการ (Director-General).....	30
2.2.3 พนักงานเจ้าหน้าที่.....	32
2.2.4 การดำเนินการด้านการเงิน (Finance).....	33
2.2.5 การออกหลักเกณฑ์ และข้อบังคับต่างๆ	34
2.2.6 โครงสร้างกฎหมายที่บังคับใช้กับ NLA และห้องสมุดแห่งรัฐต่างๆ.....	35
บทที่ 3 ปัญหา อุปสรรคและการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคในการดำเนินงานของห้องสมุด แห่งชาติของประเทศออสเตรเลีย.....	37
3.1 ปัญหาและอุปสรรคด้านการดำเนินงาน.....	37
3.1.1 ขอบเขตนิยามของคำว่า สื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ	37
3.1.2 บทบังคับในการให้ผู้ตีพิมพ์ส่งสำเนา	38
3.2 ปัญหาและอุปสรรคด้านผู้ใช้บริการ.....	38
3.3 ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา.....	39
3.4 แผนการพัฒนาการเก็บรวบรวมข้อมูลเข้าสู่ระบบของ NLA ในอนาคต	39
บทที่ 4. การดำเนินงานของหอสมุดแห่งชาติ เปรียบเทียบกับดำเนินงานของห้องสมุด แห่งชาติประเทศออสเตรเลีย.....	42
4.1 ความเป็นมาของหอสมุดแห่งชาติ.....	42

4.2 การบริหารงานและการแบ่งส่วนราชการของหอสมุดแห่งชาติ	44
4.2.1 สถานะและโครงสร้างการบังคับบัญชาของหอสมุดแห่งชาติ	44
4.2.2 การแบ่งส่วนงานต่าง ๆ ภายในหอสมุดแห่งชาติ.....	44
4.3 อำนาจหน้าที่ ระบบงานของหอสมุดแห่งชาติ ตลอดจนบทบาทความสำคัญของหอสมุด แห่งชาติที่มีผลต่อการเรียนรู้ของประชาชนในปัจจุบัน	45
4.3.1 อำนาจหน้าที่ของหอสมุดแห่งชาติ	45
4.3.2 ระบบงานของหอสมุดแห่งชาติ.....	46
4.4การดำเนินงานของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ	47
4.4.1 ความเป็นมา และอำนาจหน้าที่ของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ	48
4.4.2 ภารกิจของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ	49
4.5 มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของหอสมุดแห่งชาติ	50
4.6 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของหอสมุดแห่งชาติ	52
4.7 บทบาทอื่นของหอสมุดแห่งชาติ.....	54
4.8 ร่างพระราชบัญญัติหอสมุดแห่งชาติ พ.ศ.	54
บทที่ 5. บทสรุป	55
บรรณานุกรม	58
ภาคผนวก	59

บทนำ

เนื่องจากประเทศออสเตรเลียเป็นประเทศในเครือจักรภพ สมเด็จพระราชินีเอลิซาเบธที่สองแห่งประเทศอังกฤษ ในฐานะพระราชินีแห่งประเทศอังกฤษ จึงเป็นพระประมุขของประเทศออสเตรเลียในปัจจุบัน โดยมีผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ในระดับสหพันธรัฐ คือ ผู้ว่าการสหพันธรัฐ (Governor-General) และผู้ว่าการประจำรัฐของแต่ละรัฐเป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการ ปัจจุบันประเทศออสเตรเลียแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 6 รัฐกับอีก 2 เขตการปกครองตนเอง รัฐทั้ง 6 รัฐ ได้แก่ นิวเซาท์เวลส์ (NSW.) ควีนสแลนด์ (QLD.) วิกตอเรีย (VIC.) ทัสเมเนีย (TAS.) เซาท์ออสเตรเลีย (SA.) และ เวสเทิร์นออสเตรเลีย (WA.) ส่วนอีก 2 เขตการปกครองตนเองคือ เขตการปกครองตนเองออสเตรเลียตอนเหนือ (NT.) และเขตการปกครองตนเองนครหลวงออสเตรเลีย (ACT.)

ประเทศออสเตรเลียมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยแบบสหพันธรัฐ (Federal Democracy) แบ่งการปกครองออกเป็นสามระดับ คือรัฐบาลสหพันธรัฐ (Commonwealth Government) รัฐบาลรัฐ (State Government) และ รัฐบาลท้องถิ่น

รัฐบาลสหพันธรัฐ (รัฐบาลกลางและรัฐสภา) มีนายกรัฐมนตรีเป็นผู้บริหารสูงสุด มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารกิจการบ้านเมืองในระดับประเทศ และงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของชาติในระดับประเทศและระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการป้องกันประเทศ การบินพลเรือน การต่างประเทศ การไปรษณีย์และการโทรคมนาคม เป็นต้น

รัฐบาลรัฐ (รัฐบาลและสภานิติบัญญัติของรัฐทั้งหมด) มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารกิจการเกี่ยวกับการศึกษา การคมนาคมขนส่ง การรักษากฎหมายของรัฐ การบริการสาธารณสุข การเกษตรและการทำเหมืองแร่ในแต่ละรัฐ เป็นต้น

รัฐบาลท้องถิ่น คือหน่วยงานบริหารส่วนท้องถิ่นระดับเมือง เทศบาลและแขวง ซึ่งมีอยู่ประมาณ 900 องค์การ การบริหารกิจการในระดับนี้มีความแตกต่างกันไปในแต่ละรัฐ โดยทั่วไปจะมีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการวางผังเมือง การก่อสร้าง การบำรุงรักษาถนนหนทาง การประปา การกำจัดน้ำเสีย การสาธารณสุขและบริการสุขอนามัย การกำหนดเทศบัญญัติการก่อสร้างอาคาร และการพัฒนาและบำรุงรักษาสวนสาธารณะ พื้นที่นันทนาการ สระว่ายน้ำ ห้องสมุดสาธารณะ และศูนย์ชุมชนต่าง ๆ เป็นต้น

การบังคับใช้กฎหมายในประเทศออสเตรเลีย เป็นหน้าที่ร่วมกันระหว่างตำรวจสหพันธรัฐและเขตการปกครองตนเองซึ่งไม่ขึ้นต่อกัน โดยตำรวจของแต่ละรัฐหรือแต่ละเขตการปกครองจะทำหน้าที่รักษากฎหมายในรัฐและเขตการปกครองของตนเอง อย่างไรก็ตาม ในการปฏิบัติหน้าที่จะมีการประสานงานและให้ความร่วมมือระหว่างกันทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ส่วน

การบังคับใช้กฎหมายของรัฐบาลกลาง จะมีกองตำรวจสหพันธ์ออสเตรเลียและการอาชญากรรมแห่งชาติ เป็นหน่วยงานเบื้องต้นที่มีหน้าที่รับผิดชอบ

ห้องสมุดแห่งชาติของประเทศออสเตรเลีย (National Library of Australia) เป็นห้องสมุดที่ใหญ่ที่สุดในประเทศออสเตรเลีย แรกเริ่มห้องสมุดดังกล่าวใช้เป็นทั้งห้องสมุดของรัฐสภา Commonwealth และห้องสมุดแห่งชาติที่ให้บริการแก่ประชาชนทั่วไป หลังจากนั้นในปี ค.ศ. 1960 ก็ได้มีการแยกตัวออกจากกัน โดยได้มีการตรากฎหมาย National Library Act 1960 ก่อตั้ง National Library of Australia (NLA) เพื่อเป็นแหล่งข้อมูล เก็บรวบรวม รักษา เอกสารต่าง ๆ ทั้งเอกสารที่เป็นของประเทศออสเตรเลียเอง และเอกสารต่าง ๆ ของต่างประเทศ โดยให้บริการข้อมูลดังกล่าวแก่ประชาชนทั่วไป และโดยที่ NLA ตระหนักว่าการจัดเก็บรวบรวม ข้อมูลและเอกสารต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ จะช่วยส่งเสริมให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูล ข่าวสารได้มากและง่ายขึ้น อันจะส่งผลถึงการพัฒนาประเทศด้วย จึงได้มีการร่วมมือกับห้องสมุดอื่น ๆ อย่างต่อเนื่อง จนในปัจจุบัน NLA เก็บรวบรวมข้อมูลเอกสารต่าง ๆ ไว้ถึงกว่า 5 ล้านชิ้น

การดำเนินการ บทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบ การจัดการองค์กรและการบริหารจัดการ ด้านการเงิน ของ NLA อยู่ภายใต้บังคับของ National Library Act 1960 อย่างไรก็ตาม เนื่องจาก NLA เป็นองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสาร เทคโนโลยีข้อมูลสารสนเทศ และผลงาน ศิลปะ การดำเนินการของ NLA จึงต้องอยู่ภายใต้บังคับ Commonwealth Authorities and Companies Act 1997 ด้วย ซึ่งกฎหมายดังกล่าวได้กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบให้ NLA ต้องจัดทำรายงานการดำเนินการในปีที่ผ่านมาและแผนงานในความรับผิดชอบที่จะดำเนินการต่อไปในอนาคตด้วย (Annual Report)

การศึกษาถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของ NLA ตลอดจนรูปแบบการดำเนินงานของ NLA ตามกฎหมายเหล่านั้น น่าจะมีส่วนช่วยในการพัฒนากฎหมายเกี่ยวกับหอสมุดแห่งชาติของประเทศไทยเพื่อให้หอสมุดแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่และบทบาทในการพัฒนา กระบวนการเรียนรู้ของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นตามที่ได้กล่าวไว้ในแผนบริหาร ราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2548-2551

บทที่ 1. ประวัติความเป็นมา บทบาทหน้าที่ และโครงสร้างองค์กรของห้องสมุดแห่งชาติของ ประเทศออสเตรเลีย (National Library of Australia: NLA)

ในบทนี้จะกล่าวถึงประวัติความเป็นมา บทบาทหน้าที่ และโครงสร้างองค์กรของ NLA อันจะแสดงให้เห็นถึงแนวคิด วัตถุประสงค์ และความสำคัญของ NLA เพื่อประโยชน์ในการเปรียบเทียบและใช้ในการพัฒนาการดำเนินงานของหอสมุดแห่งชาติของประเทศไทย

1.1 ประวัติความเป็นมาของห้องสมุดแห่งชาติของออสเตรเลีย¹

1.1.1 ห้องสมุดแห่งชาติของออสเตรเลีย (National Library of Australia: NLA)

NLA เริ่มแรกก่อตั้งขึ้นเมื่อปี ค.ศ 1901 เพื่อใช้เป็นห้องสมุดรัฐสภาของรัฐบาลกลาง และ

ห้องสมุดของประชาชน ซึ่งในขณะนั้นยังไม่มี การก่อตั้งเป็นองค์กรอย่างเป็นทางการ โดยใช้ชื่อว่า Commonwealth Parliamentary Library จนกระทั่งปี ค.ศ. 1960 รัฐบาลของ Sir Robert Menzies และรัฐสภาของรัฐบาลกลาง ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการมีหอสมุดแห่งชาติ เพื่อให้เป็นองค์กรที่จะช่วยส่งเสริมการเจริญเติบโตของประเทศ จึงได้ตรากฎหมาย The Nation Library Act 1960 เพื่อจัดตั้ง และกำหนดบทบาท หน้าที่ของ NLA ซึ่งจะได้กล่าวต่อไปในข้อ 1.2 จากนั้น NLA จึงถูกจัดตั้งขึ้นเป็นหอสมุดแห่งชาติอย่างเป็นทางการ โดยได้เริ่มเปิดให้บริการในเดือนสิงหาคม ค.ศ. 1968 ณ กรุง Canberra

เริ่มแรกรัฐบาลของ Sir Edmund Barton และ Joint Library Committee ซึ่ง Sir Edmund Barton ได้จัดตั้งขึ้น ได้ตระหนักถึงความจำเป็นในการมีห้องสมุดไว้เป็นศูนย์รวมหนังสือเอกสารและข้อมูลต่าง ๆ เพื่อให้บริการแก่สมาชิกรัฐสภา โดยได้มีการเชิญที่ปรึกษาที่มีความเชี่ยวชาญทั้งในประเทศออสเตรเลียและต่างประเทศมาร่วมกันคิดและหาแนวทางในการจัดตั้งห้องสมุดขึ้น จนในที่สุดจึงได้มีการจัดทำห้องสมุดรัฐสภา (Parliamentary library) ขึ้นเพื่อให้บริการแก่สมาชิกรัฐสภาในลักษณะของการให้บริการพิเศษของรัฐสภา Extra Parliamentary Services

ในปี ค.ศ. 1907 ได้มีการขยายขอบเขตการให้บริการของห้องสมุดดังกล่าวให้ครอบคลุม
ถึ ก า ร
ให้บริการแก่ประชาชนทั่วไป ในลักษณะของห้องสมุดแห่งชาติด้วย โดยใช้ห้องสมุด Library of Congress ของรัฐวอชิงตัน ประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นต้นแบบ

¹National Library of Australia (Canberra 1968)

อย่างไรก็ดี แม้ในระยะเริ่มแรกจนถึงปี ค.ศ. 1927 ซึ่งเป็นช่วงที่ Arthur Wadsworth บรรณารักษ์คนแรกได้ดำรงตำแหน่งอยู่ การบริการของห้องสมุดดังกล่าว ก็ยังคงมุ่งให้บริการเพื่อตอบสนองความต้องการของรัฐบาลเป็นหลัก แต่ในขณะเดียวกันก็ยังได้มีการวางรากฐานเพื่อรองรับการดำเนินงานกิจการต่างๆ ในอนาคตไว้ด้วย ไม่ว่าจะเป็นการเก็บรวบรวมและการจัดการกับข้อมูลและเอกสารต่างๆ โดยมีการตรากฎหมาย The Petherick Collection Act ในปี ค.ศ. 1911 เพื่อประโยชน์ในการจัดหาจัดเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีค่าทั้งที่เกี่ยวกับประเทศออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และ ประเทศในแถบมหาสมุทรแปซิฟิกได้อย่างมีประสิทธิภาพขึ้น นอกจากนี้ บทบัญญัติตามกฎหมาย Copyright Act 1912 ซึ่งกำหนดว่าเมื่อใดก็ตามหากจะมีการเผยแพร่สิ่งตีพิมพ์ ออ ก สู่ สา ธ า ร ณะ ห้ อ ง ส มุ ต ตั ง ก ล่า ว มีอำนาจที่จะเรียกร้องให้สำนักพิมพ์นำสำเนาของสิ่งตีพิมพ์นั้นมาเก็บไว้ที่ห้องสมุดจำนวน 1 ชุด โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆ

ในช่วงปี ค.ศ. 1928 -1947 ซึ่งเป็นช่วงที่ Kenneth Binns ดำรงตำแหน่งบรรณารักษ์ ต่อจาก Arthur Wadsworth ได้มีการก่อตั้งสถานที่ทำการของ NLA ขึ้นในปี ค.ศ. 1935 บนถนน King's Avenue โดยสถานที่ดังกล่าวถือเป็นสถานที่ทำการของ NLA แห่งแรกที่แยกตัวออกมาจากรัฐสภา เนื่องจากสถานที่เดิมซึ่งอยู่ในรัฐสภาไม่เพียงพอที่จะให้บริการและเก็บรวบรวมหนังสือต่างๆ และในปี 1936 บรรณานุกรมแห่งชาติ (National bibliography) ก็ได้เริ่มออก Annual Catalogue of Australian Publication เป็นครั้งแรก

ในปี ค.ศ. 1942 NLA ก็ได้ทำหน้าที่เป็นหอจดหมายเหตุด้วย โดยมีการเก็บรักษาข้อมูลที่เป็นบันทึกเรื่องราวในช่วงสงครามต่างๆ โดยได้ดำเนินงานร่วมกับ The War Memorial และต่อมาในช่วงปี ค.ศ. 1961-1974 ส่วนงานที่ทำหน้าที่ดูแลรับผิดชอบเกี่ยวกับเรื่องหอจดหมายเหตุ ก็ได้มีการแยกตัวออกจาก NLA และมีการก่อตั้ง หอจดหมายเหตุของรัฐบาลกลาง (Commonwealth Archival Authority) เพื่อทำหน้าที่ดังกล่าวโดยเฉพาะ ซึ่งต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็น Australian Archives ซึ่งจะได้กล่าวถึงรายละเอียดเกี่ยวกับหอจดหมายเหตุของประเทศออสเตรเลียในข้อ 1.1.2

ในปี ค.ศ. 1945 เนื่องมาจากมีการจัดตั้งคณะกรรมการภาพยนตร์แห่งชาติ (National Film Board) ขึ้น NLA จึงมุ่งเน้นในการพัฒนาการเก็บรวบรวม (Collection) สื่อที่เกี่ยวข้องกับภาพยนตร์ ที่เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ การศึกษา และวัฒนธรรมเป็นหลัก ส่งผลให้การรวบรวมสิ่งตีพิมพ์ชนิดอื่นๆ ในขณะนั้นดำเนินการไปได้ไม่มากนัก โดย NLA รวบรวมหนังสือ สิ่งตีพิมพ์ต่างๆ ได้เพียงประมาณ 200,000 ฉบับ

จนต่อมาหลังจากปี ค.ศ. 1947 รัฐบาลโดยคำแนะนำของคณะกรรมการ NLA และบรรณารักษ์ (H.L. White) ก็ได้เริ่มการดำเนินการพัฒนา NLA อย่างจริงจังโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มจำนวนหนังสือและเอกสารต่างๆที่จะนำมารวบรวมไว้ที่ NLA ให้มากขึ้น ภายใต้ระบบและแผนงานที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยการอนุญาตให้ NLA สนับสนุนให้มีการทำวิจัย และการให้ทุนต่างๆ ซึ่งจากการดำเนินการดังกล่าวนี้ ยังผลให้ NLA ประสบความสำเร็จอย่างรวดเร็วในการรวบรวมหนังสือ เอกสารและสิ่งตีพิมพ์ต่างๆ โดย NLA มีหนังสือ เอกสารและสิ่งตีพิมพ์

ต่างๆ หลายชนิดเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมากไม่ว่าจะเป็น หนังสือ เอกสาร และสิ่งตีพิมพ์เกี่ยวกับทวีปยุโรป เอเชีย และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง สหรัฐอเมริกา หลังจากนั้นก็ได้มีโครงการความร่วมมือระหว่างกันเกี่ยวกับ Microfilm record ซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่าง ประเทศออสเตรเลียกับอังกฤษ และเพื่อการจัดการเกี่ยวกับเอกสารของราชการให้เป็นหมวดหมู่ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทางราชการหรือจดหมายเหตุของรัฐบาลกลาง นอกจากจะต้องส่งไปรวบรวมไว้ที่หอจดหมายเหตุของรัฐบาลกลาง(Commonwealth Archival Authority) แล้ว ก็ยังให้มีการจัดส่งมาเก็บไว้ที่ NLA ด้วย

จากการดำเนินการต่างๆ ที่ผ่านมานี้ ทำให้ NLA ได้รับความร่วมมือจากห้องสมุดต่างๆ ทั้งในประเทศออสเตรเลียเองและต่างประเทศ รวมไปถึงการมาเยี่ยมชมดูงานของนักวิชาการและบรรณารักษ์อย่างมากมาย ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาต่อไปอีกว่า NLA มีสถานที่ไม่เพียงพอที่จะเก็บรวบรวมหนังสือสิ่งตีพิมพ์ต่างๆ และไม่เพียงพอต่อการทำงานของเจ้าหน้าที่ของ NLA ในการให้บริการด้วย

ในช่วงปี ค.ศ. 1948-1953 คณะกรรมการ NLA และบรรณารักษ์ในขณะนั้นได้วางแผนที่จะพัฒนาสถานที่ของ NLA ที่ตั้งอยู่ที่ King's Avenue เพื่อให้สามารถรองรับปริมาณหนังสือเอกสารและสิ่งตีพิมพ์ต่างๆ ที่เพิ่มขึ้นอย่างมาก แต่ด้วยปัจจัยต่างๆ ยังไม่เอื้ออำนวย การดำเนินการดังกล่าวจึงยังไม่ประสบความสำเร็จ

ด้วยข้อเสนอจากคณะกรรมการ NLA ที่เน้นถึงความต้องการสถานที่ใหม่ การดูแลและให้ความสำคัญแก่ NLA อย่างต่อเนื่องของประธานรัฐสภา (Presiding Officers of Parliament) และการเพิ่มงบประมาณในส่วนของสำนักนายกรัฐมนตรี ให้แก่ NLA ส่งผลให้รัฐบาลจัดตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งในเดือนพฤษภาคม ค.ศ.1956 โดยมี Sir George Paton เป็นประธาน เพื่อดำเนินการกำหนดอำนาจ หน้าที่ และการควบคุม NLA ซึ่งในขณะนั้นได้ทำหน้าที่ให้บริการแก่ประชาชนทั่วประเทศแล้ว ทั้งนี้ ประเด็นสำคัญ 2 ประเด็นที่คณะกรรมการดังกล่าวได้รับมอบหมายให้พิจารณา คือประเด็นที่ว่ารัฐสภาในฐานะที่เป็นสภานิติบัญญัติ (Legislative body) ควรจะมีหน้าที่ในการบริหาร NLA หรือไม่ และอีกประเด็นหนึ่งคือจะดำเนินการเพื่อรองรับการพัฒนา NLA ในอนาคต อย่างไร

ต่อมาในปี ค.ศ. 1957 คณะกรรมการดังกล่าวซึ่งมี Sir George Paton เป็นประธาน ได้เสนอรายงานผลการพิจารณาเกี่ยวกับประเด็นดังกล่าวให้แก่รัฐสภา โดยได้เสนอแนะให้ NLA มีสถานะเป็นองค์กรอิสระ ดำเนินการบริหารโดยคณะกรรมการ (Council) ขึ้นตรงต่อรัฐมนตรีองค์ประกอบของคณะกรรมการดังกล่าวควรมีจำนวน 9 คน ซึ่งกรรมการ 2 คน มาจากการแต่งตั้งโดยวุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎร ส่วนอีก 7 คนจะถูกแต่งตั้งจากผู้ว่าการสหพันธรัฐ (Governor-General) โดยรายงานผลการพิจารณาดังกล่าวถือเป็นรากฐานที่สำคัญของกฎหมาย National library Act 1960

แม้เมื่อได้มีการตรา National library Act 1960 ออกมาใช้บังคับในปี ค.ศ. 1960 และก็ได้มีการก่อตั้ง NLA ขึ้นเพื่อเป็นห้องสมุดสำหรับประชาชนโดยทั่วไปอย่างเป็นทางการในปี

๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐ ๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐ ๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐ ๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐ ๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐ ๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐ ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐

ห้องสมุดรัฐสภาที่ยังคงดำเนินการอยู่และควบคุมดูแลโดยประธานรัฐสภาโดยคำแนะนำของ คณะกรรมการร่วม (Joint Committee) ระหว่างวุฒิสภาและรัฐสภา และเพื่อให้การแยกตัว ออกจากของ NLA ไม่เกิดความลำเอียงและเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ National library Act 1960 ก็ ยั ง ไ ต่ กั า ห น ด หน้าที่ความรับผิดชอบให้ NLA ต้องให้บริการแก่รัฐสภาโดยเฉพาะด้วย ซึ่งในช่วงระหว่าง การดำเนินการแยกตัวออกจากของ NLA นั้น ห้องสมุดของรัฐสภา และ NLA ก็ได้มีการร่วมมือกันเป็น อย่างดี ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการแบ่งแยกเจ้าหน้าที่ การให้บริการ และอื่นๆ ที่เกี่ยวกับการจัดการหรือ การดำเนินการของห้องสมุด ซึ่งเมื่อดำเนินการต่างๆ รวมทั้งการก่อสร้างสถานที่ทำการใหม่ของ NLA เสร็จเรียบร้อย NLA ก็ได้เปิดให้บริการแก่ประชาชนโดยทันที

คณะกรรมการซึ่งมี Paton เป็นประธานนั้น ก็ยังได้แนะนำด้วยว่า เอกสารทางราชการที่ สำคัญๆ และจดหมายเหตุของรัฐบาลกลาง ควรจะอยู่ภายใต้การจัดการและการควบคุมดูแลตาม กฎหมายด้วย ดังนั้นหลังจากที่มีการตรากฎหมาย National library Act 1960 แล้ว การรวบรวม แล ะ ก า ร จั ด เ ก็ บ หนังสือ เอกสาร และสิ่งพิมพ์ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นของทางราชการหรือเอกชน จึงได้ถูกกำหนดให้เป็น หน้าที่ของ NLA และอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักนายกรัฐมนตรี

หน้าที่หลักของ NLA ตามที่กำหนดไว้ใน National library Act 1960 คือการพัฒนาสื่อ ความรู้ ไม่ว่าจะเป็นหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ หรือวัสดุอุปกรณ์อื่นๆ (Library Material) ใน ห้องสมุด โดยกฎหมายดังกล่าวได้กำหนดวิธีการรวบรวมหนังสือ เอกสาร และสิ่งพิมพ์ต่างๆ ของ ช า ตี เ ช้ า ม า ไ ว้ ที่ NLA ซึ่งครอบคลุมไปถึงการรวบรวมสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวกับประเทศออสเตรเลียและประชาชนของ ออสเตรเลีย และยังมีหน้าที่พิเศษในการเป็นห้องสมุดที่ให้บริการแก่รัฐสภา กระทรวง และองค์กร ต่างๆ ของรัฐบาลกลาง และเขตการปกครองของประเทศออสเตรเลียด้วย

เพื่อที่จะทำให้ห้องสมุดนี้สามารถปฏิบัติหน้าที่อันหลากหลายได้อย่างมีประสิทธิภาพ กฎหมายก็ได้ให้อำนาจและความเป็นอิสระในการดำเนินกิจการห้องสมุดของ NLA เช่น การมี ช้ อ กั า ห น ด ไ น เ รื่ อ ง ของ การได้มาซึ่งทรัพย์สินต่างๆ รวมถึงวัสดุอุปกรณ์ของห้องสมุด การยอมรับของขวัญและการรับ บริจาค เป็นต้น

และนับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1960 ซึ่ง National library Act 1960 มีผลบังคับใช้เป็นต้นมา คณะกรรมการของ NLA ก็มีหน้าที่ที่จะต้องรายงานการดำเนินงานและกิจการต่างๆของ NLA ต่ อ สาธารณะทุกๆ ปี ซึ่งคณะกรรมการของ NLA ก็ได้จัดทำรายงานประจำปี (Council's annual reports) ในรูปของเอกสารและรายงานต่อรัฐสภา อย่างต่อเนื่องนับแต่นั้นเป็นต้นมา

ต่อมา NLA ก็ได้มีการประสานงานและการร่วมมือกันกับหน่วยงานต่างๆของรัฐ

(Government Departments) ในเรื่องของการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ การฝึกอบรม และการช่วยเหลือสนับสนุนเจ้าหน้าที่ของ NLA รวมทั้งได้มีการประสานงานและการร่วมมือกันกับองค์กรต่างๆ ในต่างประเทศด้วย โดยการประสานงานและการร่วมมือกันเหล่านั้น มีส่วนสำคัญในการผลักดันทำให้ NLA สามารถดำเนินการในฐานะเป็นหอสมุดแห่งชาติ ซึ่งเป็นศูนย์กลางของแหล่งข้อมูลต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.1.2 หอจดหมายเหตุของประเทศออสเตรเลีย (Australian Archives)

ในช่วง ปี ค.ศ. 1901-1942 หอจดหมายเหตุเริ่มมาจากการเป็นหน่วยงานหนึ่งของรัฐบาลกลางใช้ชื่อว่า Archives office² ทำหน้าที่เก็บรวบรวมเรื่องราวประวัติศาสตร์ในช่วงสงครามต่อมารัฐบาลของ William Hughes ตระหนักว่าได้มีการสูญหายหรือทำลายเอกสารทางประวัติศาสตร์ดังกล่าวไปเป็นจำนวนมาก จึงได้กำหนดห้ามมิให้ทำลายเอกสารประวัติศาสตร์ใดๆ โดยไม่ได้รับความเห็นชอบจาก NLA (ห้องสมุดของรัฐสภาในสมัยนั้น) ก่อน ประมาณในปี ค.ศ. 1927 คณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติ (Commonwealth Library Committee) ได้เริ่มดำเนินการร่างกฎหมายหอจดหมายเหตุ เพื่อกำหนดแนวทางการจัดเก็บเอกสารสำคัญๆ ที่ทรงคุณค่าของประเทศ และหาทางแก้ไขปัญหาคณะเอกสารถูกทำลายหรือสูญหายไป อย่างไรก็ตามในช่วงเวลานั้นก็ยังไม่มีความคืบหน้าเป็นรูปธรรมนัก

ในปี ค.ศ. 1942 รัฐบาลก็ได้จัดตั้งคณะกรรมการหอจดหมายเหตุขึ้นอีกคณะหนึ่งชื่อว่า War Archives Committee ทำหน้าที่กำกับดูแล War Memorial (เดิมเรียกว่า Archives office) ซึ่งเป็นส่วนงานที่ทำหน้าที่เก็บรวบรวมเรื่องราวประวัติศาสตร์เกี่ยวกับสงครามโดยเฉพาะ ซึ่งใช้ชื่อว่า War Memorial ส่วน NLA นอกจากจะเก็บรวบรวมเรื่องราวเกี่ยวกับประเทศและพลเมืองของประเทศออสเตรเลียแล้ว ก็ยังได้มีบทบาทในการจัดเก็บและทำลายเอกสารเรื่องราวเกี่ยวกับสงครามด้วย จึงถือว่าเป็นการทำงานร่วมกันระหว่าง หอจดหมายเหตุที่ตั้งขึ้นใหม่ดังกล่าว และ NLA

ต่อมาในปี ค.ศ. 1961 เมื่อ National Library Act มีผลบังคับใช้ คณะกรรมการ NLA โดยมี Paton เป็นประธานได้ดำเนินการแยกแผนกหอจดหมายเหตุ (Archives Division) ออกจาก NLA และก่อตั้งเป็นสำนักงานหอจดหมายเหตุแห่งรัฐบาลกลาง (Commonwealth Archives Office) ซึ่งเป็นหน่วยงานหนึ่งในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี

ในปี ค.ศ. 1974 หอจดหมายเหตุแห่งรัฐบาลกลาง ก็ได้เปลี่ยนชื่อเป็น หอจดหมายเหตุแห่งประเทศออสเตรเลีย (Australian Archives) และดำเนินการรื้อมาจนกระทั่งกฎหมายหอจดหมายเหตุ (Archives Act 1983) มีผลบังคับใช้ในปี ค.ศ. 1983 ซึ่ง Archives Act 1983 กำหนดให้

² P.3 Document a Nation, Australian Archives-The First Fifty Years

หอจดหมายเหตุแห่งชาติทำหน้าที่หลักในการสงวนและรักษาไว้ซึ่งเอกสารสำคัญที่มีคุณค่าของรัฐบาลกลาง ทั้งที่มีอยู่ในปัจจุบันและในอนาคต

ในปี ค.ศ. 1994 หอจดหมายเหตุแห่งประเทศออสเตรเลีย ได้ย้ายไปเป็นหน่วยงานอิสระ ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงการสื่อสารและศิลปะ (Department of Communications and the Arts) (ปัจจุบันคือกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและงานศิลปะ (Department of Communications, Information Technology and Arts) และต่อมาในปี ค.ศ. 1998 ได้เปลี่ยนชื่อเป็น National Archives of Australia และได้ใช้ชื่อนี้ตั้งกล่าวมาจนถึงปัจจุบัน และแม้ National Archives of Australia จะมีอิสระในการดำเนินงานภายใต้กฎหมาย Archives Act 1983 โดยไม่ขึ้นตรงต่อ NLA แต่ในทางปฏิบัติก็ได้มีการประสานความร่วมมือระหว่างกันกับ NLA มาอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน

1.2 โครงสร้างองค์กร และบทบาทหน้าที่ของ NLA³

1.2.1 โครงสร้างองค์กร ของ NLA

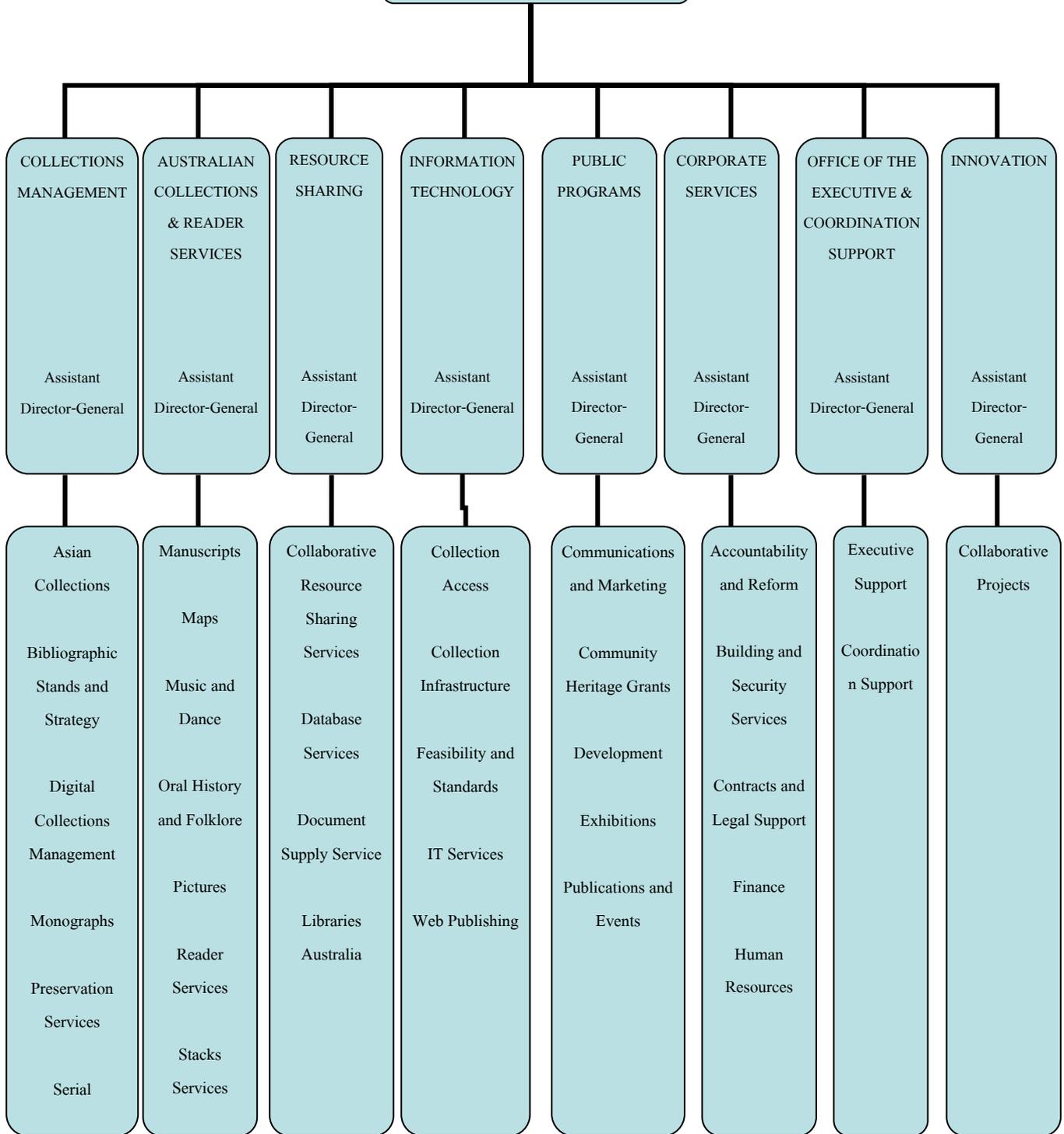
NLA ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการเก็บรวบรวมเอกสารสิ่งตีพิมพ์ทางวัฒนธรรมของประเทศออสเตรเลีย และเป็นห้องสมุดสาธารณะที่ให้บริการแก่ประชาชนโดยทั่วไปนั้น เป็นหน่วยงานหนึ่ง ภายใต้กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและงานศิลปะ โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศิลปะและกีฬา (Minister for the Art and Sport) ร่วมกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและงานศิลปะ (Minister for Communications, Information Technology and the Arts) รับผิดชอบกำกับดูแลร่วมกัน

กิจการต่างๆ ของ NLA จะดำเนินการโดยผู้อำนวยการ (Director-General) ในฐานะผู้บริหารสูงสุดในองค์กรภายใต้การบริหารของคณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติ (National Library Council) ซึ่งผู้อำนวยการมีตำแหน่งเป็นกรรมการคนหนึ่ง ในคณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติด้วย

(1) โครงสร้างการจัดการระดับสูงของ NLA (Corporate Management Group) ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ (Director-General) และผู้ช่วยผู้อำนวยการ (Assistant Director-General) จำนวน 8 คน ตามแผนภาพโครงสร้างองค์กรดังต่อไปนี้ (ข้อมูล ณ วันที่ 30 มิถุนายน 2006)

³ National Library of Australia Annual Report 2005-2006

DIRECTOR-GENERAL

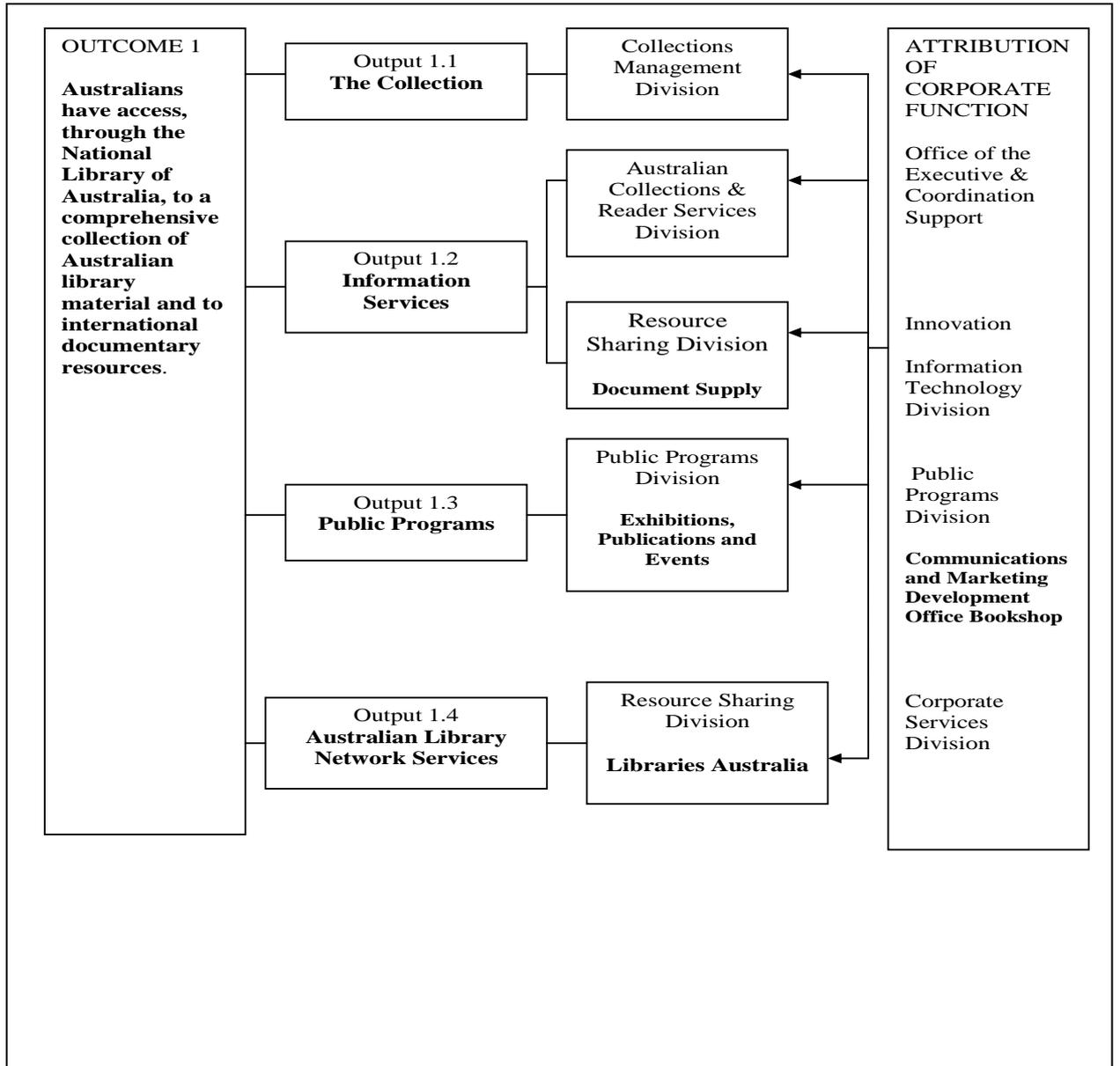

หน้าที่ของผู้บริหารระดับสูง Corporate Management Group

1. กำหนดกลยุทธ์และเป็นผู้ดำเนินการดำเนินงานของ NLA
2. ควบคุมดูแลให้ NLA ดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และกลยุทธ์ที่กำหนดไว้
3. ควบคุมงบประมาณ พัฒนานโยบาย และร่วมมือกับองค์กรอื่นๆ ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของ NLA

(2) โครงสร้างเกี่ยวกับส่วนงานภายในของ NLA ในการจัดการกับข้อมูลและผลลัพธ์ที่ได้ (Outcome and Output Structure)

แผนภาพนี้จะแสดงถึงหน้าที่ของแผนกต่างๆ ใน NLA และหน้าที่ในการจัดการกับข้อมูลที่ NLA ได้รับมา เพื่อจะนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ต้องการ คือการสามารถเข้าถึงสืบค้นหนังสือ เอกสาร และสิ่งตีพิมพ์ต่างๆที่มีการจัดเก็บรวบรวมไว้ใน NLA ห้องสมุดต่างๆ ในประเทศออสเตรเลีย และห้องสมุดต่างๆ ในต่างประเทศได้ โดยผ่านระบบสืบค้นข้อมูลของ NLA

1.2.2 บทบาทหน้าที่ของ NLA

(1) บทบาทหน้าที่ของ NLA ตามที่กำหนดไว้ใน Section 6 ของ National Library Act 1960 มีดังนี้

ก. รักษา พัฒนา หนังสือ สิ่งตีพิมพ์ของประเทศออสเตรเลีย และรวบรวมเรื่องราวต่างๆ ของประเทศออสเตรเลีย และที่เกี่ยวข้องกับประชาชนของประเทศออสเตรเลีย

ข. ทำให้ประชาชนหรือสถาบันต่างๆ สามารถใช้หนังสือและสิ่งตีพิมพ์ต่างๆ ที่ห้องสมุดแห่งชาติเก็บรวบรวมไว้ ภายใต้เงื่อนไขต่างๆ ที่คณะกรรมการกำหนดโดยคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดของประเทศ

ค.ให้บริการในด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการบริการของห้องสมุด (รวมถึงการให้บริการข้อมูลรายชื่อบรรณานุกรม (Bibliographical services) ด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้บริการในฐานะของ

- ห้องสมุดของรัฐสภา
- หน่วยงานของรัฐบาลกลาง (The authorities of the Commonwealth) และ
- หน่วยงานของเขตการปกครองท้องถิ่น (Territories) ของประเทศออสเตรเลีย และ
- หน่วยงานบริการ (ตามความหมายของ หน่วยงานบริการ (Agency) ที่กำหนดไว้ใน Public Service Act 1999)⁴

ง.ทำการประสานความร่วมมือกับบุคคลอื่นหรือองค์กรอื่น ๆ ไม่ว่าจะในประเทศหรือต่างประเทศในการดำเนินการใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุด รวมไปถึงการพัฒนาในด้านบรรณารักษศาสตร์ด้วย

(2) จัดเก็บและรักษาข้อมูลเกี่ยวกับการสื่อสาร (Communication), ข้อมูลสารสนเทศ (Information Technology), และงานศิลปะ (Art Portfolio) ที่เกี่ยวกับประเทศออสเตรเลียหรือประชาชนของประเทศออสเตรเลีย เนื่องจาก NLA เป็นหน่วยงานหนึ่งซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับ

สิ่งเหล่านั้นในฐานะที่เป็นสมบัติสำคัญของชาติ เพื่อให้มั่นใจได้ว่ามีความพร้อมและสามารถนำมาใช้ประโยชน์ต่อไปได้ทั้งในปัจจุบันและในอนาคต

(3) หน้าที่ตามที่กำหนดไว้ใน Commonwealth Authorities and Companies Act 1997(CAC Act 1997) NLA ในฐานะที่เป็นองค์กรตามกฎหมายของรัฐบาลกลาง จึงมีหน้าที่ต้องจัดทำรายงานประจำปีและกรอบความรับผิดชอบในการดำเนินงานของ NLA เสนอต่อรัฐมนตรีและรายงานต่อรัฐสภาด้วย⁵

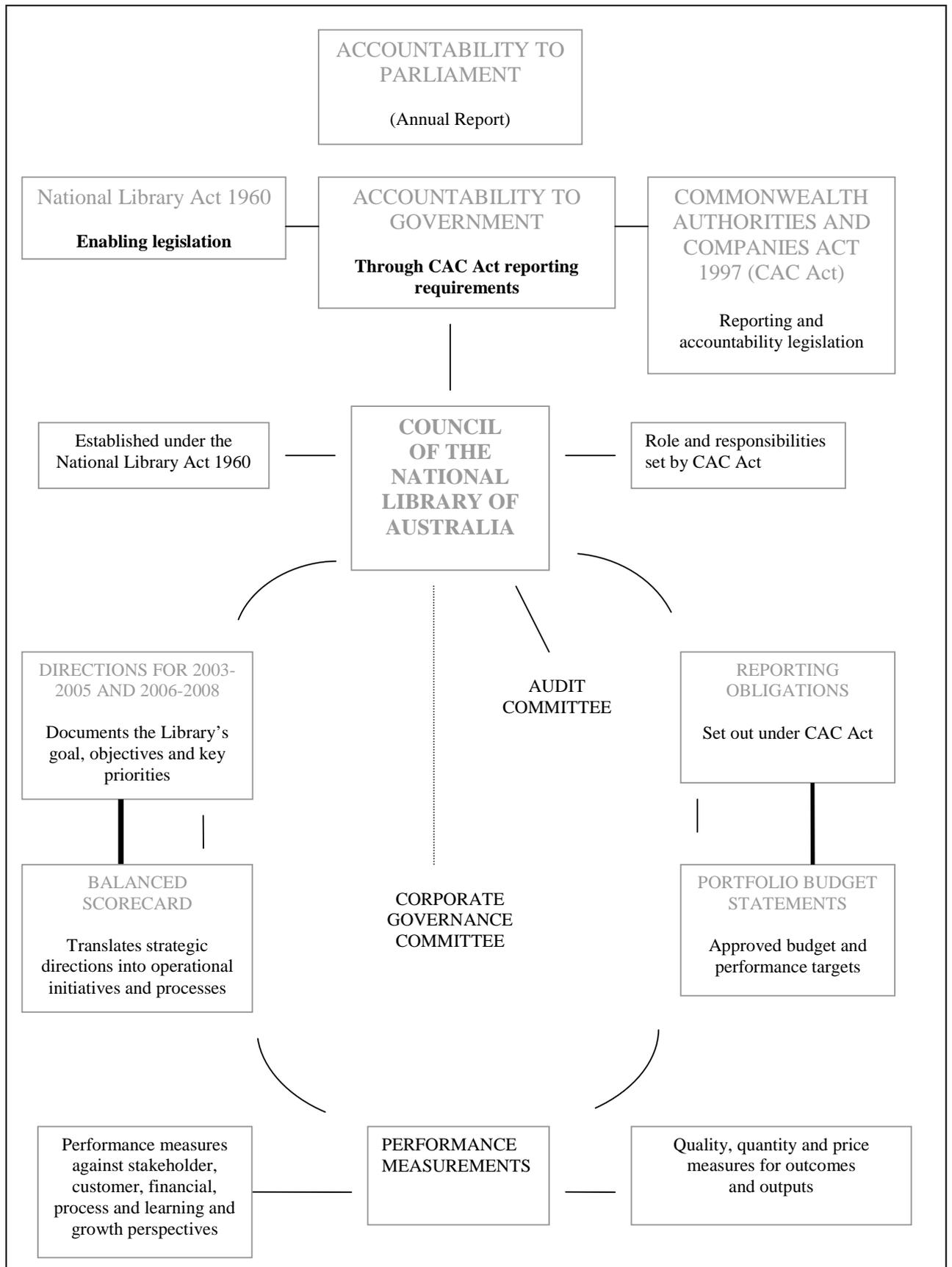
(3) โครงสร้างการจัดการองค์กร (Corporate Governance) ของ NLA

⁴ Section 7 Public Service Act 1999

"Agency" means:

- (a) a Department; or
- (b) an Executive Agency; or
- (c) a Statutory Agency.

⁵ Section 9, Commonwealth Authorities and Companies Act 1997

ก. คณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติ (Council of The National Library of Australia)

NLA บริหารกิจการโดยคณะกรรมการหอสมุดแห่งชาติ⁶ (คณะกรรมการ NLA) ซึ่งประกอบไปด้วยกรรมการจำนวน 12 คน ดังนี้

- (1) ผู้อำนวยการ (Director-General)
- (2) สมาชิกวุฒิสภา ซึ่งเลือกมาจากวุฒิสภา 1 คน
- (3) สมาชิกผู้แทนราษฎร ซึ่งเลือกมาจากสภาผู้แทนราษฎร 1 คน
- (4) กรรมการอื่นอีกจำนวน 9 คน ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากผู้ว่าการสหพันธรัฐ (Governor-General) โดยเห็นว่าเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ที่จะช่วยในการพัฒนาห้องสมุด ซึ่งหนึ่งในกรรมการนี้จะได้รับการแต่งตั้งให้เป็นประธานคณะกรรมการ (Chair of the Council)

นอกจากคณะกรรมการ NLA แล้ว การดำเนินกิจการของ NLA จะมีคณะกรรมการที่ปรึกษาอีก 2 ชุดด้วยกัน คือ คณะกรรมการตรวจสอบ (The Audit Committee) และคณะกรรมการ
ธรรมาภิบาล (Corporate Governance Committee)

ข. คณะกรรมการตรวจสอบภายใน (The Audit Committee)⁷

คณะกรรมการตรวจสอบภายใน อย่างน้อยต้องประกอบไปด้วยคณะกรรมการ NLA ซึ่งมีใช้กรรมการที่มีหน้าที่ในการบริหาร จำนวน 3 คน โดยผู้อำนวยการ (Director-General) ต้องเข้าร่วม ในการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบทุกครั้งด้วย

หน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบ

1. เพื่อช่วยเหลือให้ NLA และคณะกรรมการ NLA ปฏิบัติตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ใน Commonwealth Authorities and Companies Act 1997 ได้อย่างถูกต้องครบถ้วน
2. เพื่อจัดให้มีการอภิปรายร่วมกันระหว่าง คณะกรรมการ NLA ผู้บริหารระดับสูงของ NLA และผู้ตรวจสอบทั้งภายในและภายนอก
3. ทำให้ NLA มั่นใจได้ว่าได้ดำเนินการอย่างมีจริยธรรม และมีการทบทวนนโยบายเกี่ยวกับการควบคุมภายในและการบริหารความเสี่ยงอย่างเหมาะสม

ค. คณะกรรมการธรรมาภิบาล (Corporate Governance Committee)⁸

คณะกรรมการธรรมาภิบาลประกอบไปด้วยคณะกรรมการ NLA ซึ่งมีใช้กรรมการที่มีหน้าที่ในการบริหาร จำนวน 3 คน ได้แก่ ประธาน รองประธาน และประธานคณะกรรมการตรวจสอบภายใน คณะกรรมการธรรมาภิบาลอาจใช้สิทธิเลือกกรรมการ NLA ซึ่งมีใช้กรรมการที่มีหน้าที่ในการบริหารจำนวน 1 คนเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการธรรมาภิบาลก็ได้

⁶ Section 10, National Library Act 1960

⁷ P 22, National Library of Australia Annual Report 2005-2006

⁸ P 23, National Library of Australia Annual Report 2005-2006

หน้าที่ของคณะกรรมการธรรมาภิบาล

1. ประเมินผลการดำเนินการของคณะกรรมการ NLA ในแง่ของหลักธรรมาภิบาล
2. ประเมินผลการดำเนินงานและคำตอบแทนของผู้อำนวยการ (Director-General)
3. ดูแลสำรวจบัญชีรายชื่อของสมาชิกรัฐสภาที่จะได้รับการแต่งตั้งให้เป็นกรรมการในคณะกรรมการ NLA ภายใต้ความเห็นชอบของรัฐมนตรี

บทที่ 2 การดำเนินงานและโครงสร้างการบริหารงานของห้องสมุดแห่งชาติของออสเตรเลีย

ในบทนี้จะได้ศึกษาถึงการดำเนินงานและโครงสร้างการบริหารงานของ NLA แต่โดยเหตุที่ NLA เป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นโดยกฎหมายเฉพาะและงานวิจัยนี้มุ่งเน้นถึงการศึกษาทำความเข้าใจกฎหมายดังกล่าว ดังนั้นในบทนี้จะได้นำเสนอในแง่มุมมองของกฎหมายเป็นสำคัญ โดยจะได้แบ่งนำเสนอใน 2 เรื่องสำคัญ คือ

1. การรวบรวมข้อมูลเข้ามาสู่ระบบห้องสมุด และ
2. โครงสร้างการบริหารงานของห้องสมุด อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการและผู้อำนวยการที่บริหารงานดังกล่าว

2.1 การรวบรวมข้อมูลเข้ามาสู่ระบบห้องสมุดแห่งชาติ (The Collection)

ก. อำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย

ภายใต้ National Library Act 1960 NLA มีอำนาจหน้าที่ในการจัดเก็บ รวบรวม ดูแล พัฒนา หนังสือ เอกสาร สื่อสิ่งพิมพ์ และวัสดุต่างๆ ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับประเทศออสเตรเลียและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประชาชนของประเทศออสเตรเลีย รวมถึงการมีหน้าที่ในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมอันล้ำค่าของชาติ⁹ อีกด้วย

ดังนั้น ข้อมูลที่ NLA เก็บรวบรวมจึงมีความหลากหลายมาก โดย NLA มีหน้าที่จัดเก็บรวบรวมหนังสือ เอกสาร และสิ่งพิมพ์ทุกชนิด ไม่ว่าจะอยู่ในรูปของ

- (1) เอกสารที่มีการตีพิมพ์ เช่น หนังสือ วารสาร ไมโครฟิล์ม แผ่นที่ เพลง และเรื่องสั้น โดยอาจจัดเก็บอยู่ในรูปของไมโครฟอร์มด้วย (Microform)
- (2) สื่อสิ่งพิมพ์ซึ่งเผยแพร่ทางระบบออนไลน์ (Online Publication)
- (3) สื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ ที่ไม่ได้มีการตีพิมพ์ เช่น ต้นฉบับงานพิมพ์ (Manuscript) รูปภาพ และเรื่องเล่าต่างๆ รวมไปถึงผลงานทางศิลปะและเรื่องราวต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเดินร่ำ

นอกจาก NLA จะจัดเก็บรวบรวมหนังสือ เอกสาร และสิ่งพิมพ์ในรูปแบบต่างๆ ที่เป็นของประเทศออสเตรเลียเองแล้ว ก็ยังจัดเก็บรวบรวม หนังสือ เอกสาร และสิ่งพิมพ์อื่น ๆ อีกเช่น

- หนังสือ เอกสาร และสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ของต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เกี่ยวข้องกับทวีปเอเชียและแปซิฟิก
- หนังสือหายากหรือที่มีอยู่เป็นจำนวนจำกัด
- หนังสือสำหรับคนตาบอด (Braille Collection)

⁹ Section 6 National Library Act 1960

- ภาพยนตร์แห่งชาติและชื่อภาพยนตร์อื่น ๆ ซึ่งอาจจัดเก็บในรูปแบบของวิดีโอที่สามารถให้ประชาชนขอยืมไปชมได้

ด้วยอำนาจหน้าที่ในการจัดเก็บรวบรวมสิ่งต่าง ๆ อันหลากหลายดังกล่าว ทำให้ หนังสือ เอกสาร และสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่ NLA จัดเก็บรวบรวมไว้ มีปริมาณเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว จนปัจจุบัน NLA มีหนังสือ เอกสาร และสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่เก็บรวบรวมไว้ประมาณ 5.5 ล้านชิ้น และได้มีการพัฒนาการจัดเก็บรวบรวมหนังสือ เอกสาร และสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เหล่านั้น ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นตลอดเวลา จึงถือได้ว่าปัจจุบัน NLA เป็นแหล่งจัดเก็บรวบรวมหนังสือ เอกสาร และสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่ใหญ่และหลากหลายที่สุดในประเทศออสเตรเลีย

เนื่องจากประเทศออสเตรเลียมีการปกครองแบบรัฐคู่ (สหพันธรัฐและมลรัฐ) ทำให้ประเทศ

ออสเตรเลียนอกจากจะมีห้องสมุดแห่งชาติ (NLA) แล้วยังมีห้องสมุดแห่งรัฐต่าง ๆ อีกด้วย โดยห้องสมุดแห่งรัฐต่าง ๆ นั้นก่อตั้งขึ้นตามกฎหมายของรัฐนั้น ๆ และดำเนินการของตนเองโดยอิสระ เพียงแต่จะมีข้อกำหนดตาม Copyright Act 1968 ที่กำหนดให้ห้องสมุดแห่งรัฐเหล่านั้นต้องส่งสำเนาหนังสือ เอกสาร และสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ของตนให้แก่ NLA ด้วย

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าห้องสมุดแห่งชาติ และห้องสมุดของแต่ละมลรัฐจะมีการดำเนินงานที่เป็นอิสระไม่ขึ้นตรงต่อกัน แต่ห้องสมุดเหล่านี้ก็ได้ตกลงที่จะร่วมมือกันในการสร้างฐานข้อมูลร่วมกัน เพื่อให้บริการแก่ผู้ใช้บริการทั่วประเทศ ไม่ว่าจะเป็นการร่วมกันสร้างฐานข้อมูล Collection ของทุกห้องสมุดให้อยู่รวมกันในฐานข้อมูล online ซึ่งมีชื่อฐานข้อมูลว่า PANDORA อยู่ภายใต้การดูแลของ NLA

ข. นโยบายการพัฒนาการจัดเก็บรวบรวม **Collection Development Policy**¹⁰

การจัดเก็บรวบรวมหนังสือ เอกสาร และสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ของ NLA ไม่ว่าจะเกี่ยวข้องกับประเทศออสเตรเลียเองหรือเกี่ยวกับต่างประเทศ จะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายการพัฒนาการจัดเก็บรวบรวม (Collection Development Policy) และโดยที่ NLA มีหน้าที่ต้องเก็บรวบรวมหนังสือ เอกสาร และสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ของชาติ ซึ่งครอบคลุมถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประเทศและประชาชนของออสเตรเลีย¹¹ และข้อมูลเกี่ยวกับต่างประเทศ ซึ่งทำให้ปริมาณหนังสือ เอกสาร และสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่จัดเก็บไว้มีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วตลอดเวลา NLA จึงต้องมีการกำหนดนโยบายการพัฒนาการจัดเก็บรวบรวมหนังสือ เอกสาร และสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อให้ NLA เป็นแหล่งค้นคว้าหาข้อมูลที่มีคุณภาพและสมบูรณ์ที่สุด

- เป้าหมายของนโยบายการพัฒนาการจัดเก็บรวบรวม (Collection Development Policy)

¹⁰ Collection Development Policy December 2005

¹¹ Section 6, National Library Act 1960

Collection Development Policy จะกำหนดขอบเขตและลักษณะของหนังสือเอกสาร และสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่จะถูกรวบรวมไว้ใน NLA ให้ชัดเจน โดยมุ่งหมายที่จะให้

- (1) การตีความของคำว่า “Australian material” ภายใต้ National Library Act 1960 สามารถนำมาใช้ได้จริงในทางปฏิบัติ
- (2) สาธารณชนทราบถึงนโยบายการเก็บรวบรวมหนังสือ เอกสาร และสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ของประเทศออสเตรเลียและต่างประเทศ ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน
- (3) เป็นแนวทางการปฏิบัติแก่เจ้าหน้าที่ของ NLA เพื่อความสะดวกในการเลือกสรร หนังสือ เอกสาร และสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่จะนำมาเก็บรวบรวม
- (4) เป็นแนวทางแก่ห้องสมุดต่าง ๆ ในประเทศออสเตรเลียในการร่วมมือประสานงานกัน เพื่อพัฒนาการรวบรวมหนังสือ เอกสาร และสื่อสิ่งพิมพ์ ต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ของประเทศ

- **Collection Development Policy** ได้กำหนดลักษณะและขอบเขตของหนังสือ เอกสารและสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ของประเทศออสเตรเลียและของประเทศต่าง ๆ ที่ NLA รวบรวมไว้ ดังต่อไปนี้

- (1) ลักษณะของหนังสือ เอกสาร และสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ
 1. สิ่งตีพิมพ์ (Australian printed materials) จะมีความหมายครอบคลุมถึงสิ่งตีพิมพ์ ดังต่อไปนี้ ไม่ว่าจะเป็นสิ่งตีพิมพ์ภาษาใดก็ตาม
 - สิ่งตีพิมพ์ที่ตีพิมพ์ในประเทศออสเตรเลียและเขตปกครองของออสเตรเลีย
 - สิ่งตีพิมพ์ที่ตีพิมพ์ในต่างประเทศแต่เป็นผลงานของชาวออสเตรเลีย (ไม่ว่าเจ้าของผลงานนั้นจะเกิดในประเทศออสเตรเลีย หรือพักอาศัยอยู่ในประเทศ ออสเตรเลียเป็นการชั่วคราว หรือจะพำนักอยู่ในต่างประเทศ) หรือ
 - สิ่งตีพิมพ์ที่ตีพิมพ์ในต่างประเทศแต่มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับประเทศ ออสเตรเลียหรือพลเมืองของประเทศออสเตรเลีย
 2. แหล่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ (electronic resources) จะมีความหมายครอบคลุมถึง
 - ฐานข้อมูลที่อยู่ในรูปของ Format Physical หรือที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน เช่น คลาสเซ็ทเทป หรือวีดีโอ และฐานข้อมูลดิจิทัล เช่น Floppy disks, CD-ROMs, DVDs หรือ VCDs โดยการเก็บรวบรวมสื่อทางอิเล็กทรอนิกส์นี้ จะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ใน Acquisition Guidelines for Australian Physical Format Electronic Publications ทั้งนี้อาจสรุปได้ว่า NLA จะรวบรวมสื่ออิเล็กทรอนิกส์เกือบทุกชนิด ยกเว้นข้อมูลเกี่ยวกับ เด็กและสื่อการเรียน
 - ฐานข้อมูลออนไลน์ ไม่ว่าจะเป็นเผยแพร่ผ่านระบบ World Wide Web หรือระบบเครือข่ายอีเมลล์(E-mail) โดยการรวบรวมฐานข้อมูลเหล่านี้จะต้อง

เป็นไปตาม Guidelines for the Selection of Online Australian Publications Intended for Preservation by the National Library of Australia

- ฐานข้อมูลดิจิทัล โดยการรวบรวมข้อมูลดิจิทัลนี้ก็ต้องเป็นไปตาม Library's Digitization Policy

3. ต้นฉบับงานพิมพ์ (Manuscripts)

NLA จะรวบรวมต้นฉบับงานพิมพ์ หรือเรื่องราวที่ไม่ได้ตีพิมพ์เผยแพร่ เกี่ยวกับบันทึกประวัติศาสตร์หรือสังคม หรือเรื่องราวที่พบในสารคดี วิจัย งานพิมพ์ และนิทรรศการต่างๆ โดยปัจจุบัน NLA มี Manuscripts ที่รวบรวมไว้จำนวนกว่า 1.9 ล้านรายการ

4. เรื่องเล่า (Oral History) และ บันทึกตำนานพื้นบ้าน (Folklore Recording)

สืบเนื่องจาก NLA มีหน้าที่ต้องรักษามรดกอันล้ำค่าของชาติ ดังนั้น NLA จึงทำหน้าที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องเล่าและเรื่องราวของตำนานพื้นบ้านของประเทศ

ออสเตรเลีย ซึ่งรวมถึงการเก็บรวบรวมบทสัมภาษณ์ชาวออสเตรเลียหรือชาวต่างชาติเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของชาติ สังคม ประสบการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวกับประเทศออสเตรเลียด้วย

5. รูปภาพ และข้อมูลเกี่ยวกับการเดินร่าต่างๆไม่ว่าจะเป็นวิธีเดินร่า โรงเรียนสอน หรือภาพการเดินร่าต่างๆ

การรวบรวมรูปภาพและข้อมูลหรือรูปภาพเกี่ยวกับการเดินร่า ก็เป็นหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างหนึ่งของ NLA เช่นกัน โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อนักวิจัย สำนักพิมพ์ และผู้จัดงานนิทรรศการต่างๆ ที่จะสามารถค้นหาภาพของประวัติศาสตร์และสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพของ

6. สื่อสิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวกับแผนที่ (cartographic materials) และเพลง

นอกจากนั้น NLA ก็ได้มีการกำหนดนโยบายในการจัดเก็บ รวบรวมหนังสือ เอกสาร และสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ ที่เป็นของต่างประเทศ (The Overseas Collection Development Policy) ด้วย โดยวัตถุประสงค์หลักในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นของต่างประเทศก็เพื่อเป็นการตอบสนองความต้องการนักวิจัยของประเทศออสเตรเลีย และนักค้นคว้าวิจัยทั่วไป ที่ต้องการค้นคว้า เปรียบเทียบ และหาข้อมูลให้ได้อย่างกว้างขวางที่สุด และเพื่อให้ชาวออสเตรเลียมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องราวต่างๆของโลก ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคม และศิลปะ เป็นต้น ทั้งนี้ การรวบรวมหนังสือ เอกสาร และสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ ที่เป็นของต่างประเทศแบ่งออกเป็น 4 กลุ่มใหญ่ได้แก่

1. กลุ่มสังคมศาสตร์(Social Science)
2. กลุ่มมนุษยศาสตร์และศิลปะ (Humanities and The Art)

3. กลุ่มวิทยาศาสตร์ (Science)
4. กลุ่มหนังสือพิมพ์ (Newspaper)

(2) ขอบเขตของการเก็บรวบรวมหนังสือ เอกสาร และสื่อสิ่งพิมพ์ ต่าง ๆ (Scope of collecting)

1. หนังสือ เอกสาร และสื่อสิ่งพิมพ์ ต่าง ๆ ที่ NLA ได้เก็บรวบรวมไว้จะครอบคลุมถึงสิ่งตีพิมพ์ (Print Publications) ต้นฉบับ (Original Materials) และข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Resources)

ส่วนสื่อที่เกี่ยวข้องกับการบันทึก เสียง ภาพยนตร์ และวิดีโอ ที่ออกเผยแพร่ นั้น NLA จะไม่นำมารวบรวมไว้ เนื่องจากเป็นหน้าที่ของหอภาพยนตร์และเสียงแห่งชาติ (National Film and Sound Archive)

- สิ่งตีพิมพ์ (Print Publications) ได้แก่ เรื่องราวต่าง ๆ (Monographs) สิ่งตีพิมพ์ที่เป็นตอน ๆ (Serials) หนังสือพิมพ์ เรื่องสั้น (Ephemera) รายงานลำดับเพลง (Music Scores) โน้ตเพลง (Sheet Music) และสมุดแผนที่และแผนที่ (Atlases and Sheet Map)

- ต้นฉบับ (Original Materials) ในกรณีนี้หมายถึงงานที่ไม่ได้มีการตีพิมพ์ ได้แก่ ต้นฉบับเอกสารต่าง ๆ (Manuscripts) จดหมายเหตุส่วนบุคคล (Private Archives) รูปภาพเรื่องเล่า (Oral History) และบันทึกตำนานพื้นบ้าน (Folklore Recording)

- แหล่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Resources) ได้แก่

- รายการหนังสือ สื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่รวบรวมโดย NLA (Library's collection)

- “Born Digital” เช่น วารสารอิเล็กทรอนิกส์ และแหล่งข้อมูลในเว็บไซต์ (website) ที่ไม่เคยตีพิมพ์ออกมาเป็นรูปเล่ม

- แหล่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่เผยแพร่ในเชิงธุรกิจโดยระบบออนไลน์

- ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่อยู่ในรูปของ CD-ROMs, DVDs, แผ่น disked เป็นต้น

ต้น

สำเนาของข้อมูลที่เป็นอิเล็กทรอนิกส์เหล่านี้จะถูกรวบรวมเป็นแหล่งข้อมูล

อิเล็กทรอนิกส์ไว้ในเว็บไซต์ ชื่อ PANDORA AUSTRALIA'S WEB ARCHIVES (PANDORA) โดยเว็บไซต์ดังกล่าว ได้รับการพัฒนาขึ้นโดยความร่วมมือกันระหว่าง NLA หอจดหมายเหตุแห่งประเทศออสเตรเลีย และห้องสมุดแห่งรัฐต่าง ๆ¹² โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้

¹² องค์กรและห้องสมุดแห่งรัฐที่ร่วมมือกันจัดตั้ง PANDORA ได้แก่

- [Australian Institute of Aboriginal and Torres Strait Islander Studies](#)
- [Australian War Memorial](#)
- [National Film and Sound Archive](#)
- [National Library of Australia](#)
- [Northern Territory Library](#)
- [State Library of New South Wales](#)

เป็นแหล่งเก็บรวบรวมข้อมูล ความรู้ที่สำคัญและมีคุณค่าของประเทศออสเตรเลียที่เผยแพร่ในระบบอิเล็กทรอนิกส์ เช่น หนังสือพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์ เอกสารราชการ และงานวิจัยต่าง ๆ โดยเว็บไซต์นี้อยู่ในความดูแลรับผิดชอบของ NLA

อย่างไรก็ตาม ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เข้าสู่ PANDORA ยังมีปัญหาอุปสรรคอยู่บ้าง เนื่องจากกฎหมาย Copyright Act 1968 ซึ่งเป็นกฎหมายของรัฐบาลกลางที่กำหนดให้ผู้ตีพิมพ์หนังสือเอกสารทุกชนิดในประเทศออสเตรเลียจะต้องส่งสำเนาให้แก่ NLA และกฎหมายอื่นที่กำหนดให้ผู้ตีพิมพ์หนังสือเอกสารในแต่ละรัฐต้องส่งสำเนาให้แก่ห้องสมุดของรัฐแต่ละรัฐส่วนใหญ่ไม่อาจใช้บังคับกับผู้เผยแพร่สิ่งพิมพ์ทางอิเล็กทรอนิกส์ได้ เพราะตามกฎหมายเหล่านั้น คำว่า “หนังสือเอกสารที่ตีพิมพ์เผยแพร่ (Material Publication)” ที่จะต้องส่งสำเนาให้แก่ห้องสมุด มีความหมายเพียงเฉพาะแค่เอกสารที่ได้มีการตีพิมพ์เป็นเอกสารออกมาเท่านั้น ดังนั้น ในปัจจุบัน NLA หอจดหมายเหตุแห่งประเทศออสเตรเลีย และห้องสมุดของรัฐต่าง ๆ ที่ร่วมมือกันจัดตั้ง PANDORA ขึ้น จึงยังคงต้องขออนุญาตจากผู้เผยแพร่สิ่งพิมพ์ทางอิเล็กทรอนิกส์ ก่อนที่จะนำข้อมูลต่าง ๆ เหล่านั้นเข้ามาเก็บรวบรวมไว้ที่ PANDORA

2. เจ้าหน้าที่ของ NLA จะพิจารณาคัดเลือกรายการหนังสือ เอกสาร และสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เข้ามารวบรวมไว้ที่ NLA โดยคำนึงถึงหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ใน Collection Development Policy เป็นสำคัญ

3. NLA มีการจัดทำฐานข้อมูลไว้ให้บริการแก่บุคคลทั่วไป และเมื่อ NLA เก็บรวบรวมหนังสือ เอกสาร และสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เพิ่มเติมเข้ามาแล้ว NLA ก็จะขยายฐานข้อมูลใหม่ เพื่อให้ผู้ใช้บริการสามารถเข้าถึงค้นรายการหนังสือ เอกสาร และสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ได้มากขึ้น นอกจากนั้น ยังได้มีการเชื่อมโยงแหล่งข้อมูลโดยระบบออนไลน์กับฐานข้อมูลขององค์กรต่าง ๆ มากมาย ทั้งในประเทศออสเตรเลียและต่างประเทศ ซึ่งในการเข้าสู่ระบบฐานข้อมูลในแหล่งต่าง ๆ นั้น โดยส่วนใหญ่ผู้ใช้บริการสามารถสืบค้นข้อมูลผ่าน website ของ NLA ได้ไม่ว่าจะอยู่ที่ใดหรือเวลาใด

อย่างไรก็ตาม การเข้าถึงฐานข้อมูลบางอย่างผู้ใช้บริการอาจสืบค้นได้เฉพาะการเข้าไปใช้บริการใน NLA ด้วยตนเอง หรือการสมัครเป็นสมาชิกของ NLA เท่านั้น

ค. การได้มาซึ่งหนังสือ สื่อสิ่งพิมพ์ และเอกสารต่าง ๆ (Acquisition Method)

การได้มาซึ่งหนังสือ เอกสาร และสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ โดยหลักแล้วจะได้มาด้วยวิธีการต่าง ๆ ดังนี้

1. การได้มาตามที่กฎหมายกำหนดไว้

-
- [State Library of Queensland](#)
 - [State Library of South Australia](#)
 - [State Library of Victoria](#)
 - [State Library of Western Australia](#)

2. การซื้อไม่ว่าจะซื้อโดยตรงจากสำนักพิมพ์ หรือผ่านตัวแทนจำหน่าย (Library Supplier) หรือ
3. การแลกเปลี่ยน การให้ หรือการรับบริจาค

กฎหมายที่สำคัญเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวนี้ได้แก่ กฎหมาย Copyright Act 1968¹³ ซึ่งกำหนดให้ ผู้ตีพิมพ์สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ภายใต้กฎหมายฉบับนี้ (ผู้ตีพิมพ์ซึ่งอยู่ในเขตอำนาจของรัฐบาลกลาง(Commonwealth) มลรัฐ (State) และ เขตการปกครอง(Territories)) จะต้องส่งสำเนาของสิ่งพิมพ์ทั้งหมดรวมถึง ภาพประกอบ ที่เสร็จสมบูรณ์ และเป็นภาพสี ซึ่งได้ รวบรวมเข้าเล่มเป็นอย่างดีและใช้กระดาษอย่างดี ให้แก่ NLA ภายใน 1 เดือน หลังจากที่ได้มีการตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานสู่สาธารณชน โดยผู้ตีพิมพ์ต้องเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายเอง เมื่อ NLA ได้รับสิ่งพิมพ์นั้นแล้ว ก็จะออกหลักฐานการรับไว้เป็นหลักฐานแก่ผู้ตีพิมพ์ หากผู้ตีพิมพ์ใดไม่ปฏิบัติตามกฎหมายดังกล่าวอาจถูกปรับเป็นเงิน 100 \$ เหยียญออสเตรเลีย แต่ในกรณีของสิ่งพิมพ์ของรัฐบาล (Government Publication) นั้น ได้รับยกเว้นให้ไม่ต้องอยู่ภายใต้บังคับกฎหมายฉบับนี้ ดังนั้น NLA เมื่อไม่มีกฎหมายบังคับให้หน่วยงานของรัฐต้องส่งสำเนาของสิ่งพิมพ์ให้แก่ NLA ดังเช่นกรณีของงานพิมพ์ของเอกชน การได้มาซึ่งสิ่งพิมพ์หรืองานพิมพ์ต่าง ๆ ของรัฐบาล จึงต้องอาศัยการออกหนังสือเวียนเพื่อขอความร่วมมือให้หน่วยงานของรัฐที่เป็นผู้รับผิดชอบตีพิมพ์สิ่งพิมพ์หรืองานพิมพ์นั้น ส่งสิ่งพิมพ์หรืองานพิมพ์เหล่านั้นให้แก่ NLA ซึ่งในบางกรณีคณะกรรมการ NLA อาจร้องขอต่อรัฐมนตรี ให้มีคำสั่งให้หน่วยงานของรัฐส่งสิ่งพิมพ์ เอกสาร และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่เป็นของรัฐบาลกลาง มารวบรวมเก็บรักษาไว้ที่ NLA ได้ตามความเหมาะสม¹⁴

สิ่งพิมพ์หรืองานพิมพ์ที่ถูกส่งให้แก่ NLA ได้แก่ หนังสือ วารสาร แผนที่ หนังสือพิมพ์ และเนื้อเพลง แต่หากเป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์และสื่อที่ไม่ได้พิมพ์ออกมาในรูปของเอกสาร เช่น ต้นฉบับ (Manu scripts) และภาพวาด ภาพถ่าย เรื่องเล่า สิ่งพิมพ์ในรูปของฟิล์ม ไมโครฟิช (Microfiche) ไมโครฟิล์ม (Microfilm) และไมโครการ์ด (Micro card) ซึ่ง Copyright Act 1968 ไม่ได้บังคับให้ต้องมีการส่งสำเนาให้แก่ NLA ดังนั้น NLA ก็จะใช้วิธีการซื้อหรือรับบริจาคจากบุคคลหรือองค์กรต่าง ๆ

เมื่อ NLA ได้รับหนังสือ เอกสาร หรือสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ มาแล้ว ก็จะรวบรวมรายชื่อหนังสือ (Title) ของสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เหล่านั้น และจัดทำเป็นบัญชีรายชื่อ (Catalogue) เก็บไว้ในฐานข้อมูลบรรณานุกรมแห่งชาติ (National Bibliographic Database: ANBD)

นอกจากการได้รับหนังสือ เอกสาร และสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เข้ามาเก็บรวบรวมไว้ที่ NLA โดยวิธีการต่าง ๆ ตามที่ได้กล่าวมาแล้ว NLA ยังได้มีการตีพิมพ์ชีวประวัติของผู้เขียนหนังสือ บรรณานุกรม และรายชื่อหนังสือที่เก็บรวบรวมไว้ที่ NLA เพื่อให้บริการแก่นักเรียน นักวิจัยและประชาชนทั่วไป และมีการตีพิมพ์หนังสือเกี่ยวกับวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ของประเทศออสเตรเลีย ด้วยเพื่อให้การดำเนินงานของ NLA ไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง NLA ซึ่งก็

¹³ Legal Deposit (section 201), Copyright Act 1968

¹⁴ Section 8 National Library Act 1960

คือ การเผยแพร่ความรู้ให้แก่ประชาชนทั่วไป รวมทั้งเผยแพร่ให้ประชาชนทั่วไปได้ทราบว่า NLA มีการเก็บรวบรวมหนังสือเอกสาร และสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ไว้เป็นจำนวนมากมาย โดยสิ่งพิมพ์ของ NLA เหล่านั้น อาจปรากฏอยู่ในรูปของเอกสาร หรือในรูปของข้อมูลในระบบ Online เช่น รายงานข่าวต่าง ๆ ตามที่ได้กล่าวมาแล้ว

การตีพิมพ์หนังสือ หรือเอกสารต่าง ๆ ของ NLA จะต้องได้รับการพิจารณาจาก Library's Publications Committee ก่อนโดยจะต้องเป็นไปตามนโยบายการตีพิมพ์ (Library's Publication Policy) ที่ได้กำหนดไว้

และเพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ของ NLA ที่ต้องการให้ NLA เป็นแหล่งรวบรวมข้อมูล หนังสือ เอกสาร และสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่มีคุณค่า ให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะสามารถทำได้ NLA จึงได้จัดทำโครงการ Cultural Gifts Program ขึ้นเพื่อจูงใจและชักชวนให้บุคคลหรือองค์กรต่าง ๆ บริจาคหนังสือ เอกสาร และสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ให้แก่ NLA โดยตามโครงการดังกล่าว ผู้บริจาค หนังสือ เอกสาร และสื่อสิ่งพิมพ์เหล่านั้นจะได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีหรือการลดหย่อนภาษี ตามเงื่อนไขและนโยบาย¹⁵ ที่ NLA กำหนด

ง. วัตถุประสงค์ในการให้บริการของ NLA (Services)

วัตถุประสงค์ในการให้บริการของ NLA อาจแบ่งออกได้เป็น 4 กลุ่มใหญ่ คือ

1. เพื่อให้บริการข้อมูลแก่รัฐสภาและรัฐบาล¹⁶ และประชาชนทั่วไป
2. เพื่อเป็นที่สำหรับเก็บชีวประวัติ และความสำเร็จของประชาชนออสเตรเลีย
3. เพื่อเป็นสถานที่ที่นักวิชาการสามารถมั่นใจได้ว่าจะสามารถค้นหางานวรรณกรรมของประเทศออสเตรเลียและประเทศอื่น ๆ ได้
4. เพื่อเป็นศูนย์กลางของแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับบรรณานุกรมและการร่วมมือกันระหว่างห้องสมุด

2.2 โครงสร้างการบริหารงานของห้องสมุด และอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ผู้อำนวยการ และบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง

National Library Act 1960 ได้กำหนดให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติ (Council of The National Library of Australia) เพื่อทำหน้าที่ทั้งในด้านการบริหารงานและด้านการเงินของ NLA นอกจากนั้นคณะกรรมการ NLA ก็ยังต้องปฏิบัติตาม Commonwealth Authorities and Companies Act 1997 ซึ่งเป็นกฎหมายที่กำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของคณะกรรมการ NLA ให้ต้องจัดทำรายงานผลการดำเนินการและการบริหารงานของ NLA โดยความเห็นชอบรัฐมนตรี เพื่อเสนอต่อรัฐสภาและ เผยแพร่ต่อสาธารณะด้วย

ทั้งนี้ กิจการของ NLA จะดำเนินการโดยคณะกรรมการ NLA¹⁷ ร่วมกับผู้อำนวยการ (Director-General)

¹⁵ Collection Development Policy

¹⁶ Section 6(c) (i) National Library Act 1960

2.2.1. คณะกรรมการ NLA

ก. องค์ประกอบของคณะกรรมการ NLA

คณะกรรมการ NLA ประกอบด้วย กรรมการจำนวน 12 คน ดังนี้

- (1) ผู้อำนวยการ (Director-General)
- (2) สมาชิกวุฒิสภา ซึ่งได้รับการเลือกมาจากวุฒิสภา 1 คน
- (3) สมาชิกผู้แทนราษฎร ซึ่งได้รับการเลือกมาจากสภาผู้แทนราษฎร 1 คน
- (4) กรรมการอื่นอีก จำนวน 9 คน ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากผู้ว่าการสหพันธรัฐ

(Governor –General) โดยผู้ว่าการเห็นว่าเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ที่จะช่วยในการพัฒนาห้องสมุด ซึ่งหนึ่งในกรรมการนี้จะได้รับการแต่งตั้งให้เป็น ประธานกรรมการ (Chair of the Council) ด้วย

ส่วนรองประธาน (Deputy Chair of the Council) นั้น คณะกรรมการ NLA จะเลือกจากกรรมการคนใดคนหนึ่งในคณะกรรมการทั้งหมดให้ดำรงตำแหน่งรองประธาน¹⁸

ข. ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ

คณะกรรมการที่ได้รับการเลือกจากรัฐสภาจะดำรงตำแหน่งวาระไม่เกิน 3 ปี หรือตามที่รัฐสภากำหนด ส่วนคณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งจาก ผู้ว่าการสหพันธรัฐ (Governor – General) จะดำรงตำแหน่งไม่เกิน 3 ปี หรือตามที่ผู้ว่าการสหพันธรัฐกำหนดไว้

ทั้งนี้ คณะกรรมการที่ได้รับการเลือกจากรัฐสภา หรือ ได้รับแต่งตั้งจากผู้ว่าการสหพันธรัฐ อาจได้รับการเลือกหรือแต่งตั้งใหม่ได้ หากเกิดกรณีที่กรรมการคนใดคนหนึ่งลาออกหรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ หรือตำแหน่งกรรมการว่างลง หากตำแหน่งกรรมการว่างลงไม่ว่าหนึ่งหรือหลายตำแหน่ง และยังมีได้มีการเลือกหรือแต่งตั้งกรรมการใหม่เข้ามาทำหน้าที่แทน ให้ถือว่าการดำเนินการใด ๆ ของคณะกรรมการไม่มีผลบังคับตามกฎหมาย

ค. ค่าตอบแทนของคณะกรรมการ

ภายใต้ Remuneration Tribunal Act 1973 คณะกรรมการ จะได้รับค่าตอบแทนตามที่ Remuneration Tribunal กำหนด¹⁹

ง. การถอดถอนกรรมการ

ผู้ว่าการสหพันธรัฐอาจให้กรรมการที่ตนแต่งตั้งขึ้น ออกจากตำแหน่งได้ หากเห็นว่ากรรมการที่ตนแต่งตั้งนั้นทำงานไม่มีประสิทธิภาพหรือมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ส่วนกรรมการที่มาจากวุฒิสภาหรือสภาผู้แทนราษฎรก็อาจถูกถอดถอนได้ โดยวุฒิสภาหรือสภาผู้แทนราษฎรที่เลือกกรรมการนั้นเข้ามา²⁰

¹⁷ Section 10 National Library Act 1960

¹⁸ Section 12 National Library Act 1960

¹⁹ Section 13 National Library Act 1960

²⁰ Section 14 National Library Act 1960

จ. การลี้ภัยจากการเป็นกรรมการ²¹

นอกเหนือจากการในตำแหน่งผู้อำนวยการ (Director-General) แล้ว ผู้ว่าการสหพันธ์รัฐสามารถถอนกรรมการให้ออกจากตำแหน่งได้ หากเกิดกรณีดังต่อไปนี้

1. กลายเป็นบุคคลล้มละลาย
2. กรรมการที่ได้รับการเลือกตั้งจากสมาชิกในสภาผู้แทนราษฎร ได้พ้นจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้นแล้ว
3. ไม่มาประชุมติดต่อกันเกินกว่า 3 ครั้ง โดยไม่ได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการ NLA หรือ
4. ไม่ปฏิบัติตาม Section 27F หรือ 27J แห่ง Commonwealth Authorities and Companies Act 1997 ซึ่งกำหนดให้กรรมการที่ประกอบกิจการซึ่งมีผลประโยชน์หรือมีส่วนได้เสียอันเป็นสาระสำคัญกับหน่วยงานของรัฐบาลกลางจะต้องเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวต่อกรรมการคนอื่น ๆ และกรรมการดังกล่าวไม่มีสิทธิใช้สิทธิออกเสียงในการประชุมที่มีประเด็นพิจารณาเกี่ยวข้องกับหน่วยงานของรัฐบาลกลางที่ตนมีส่วนเกี่ยวข้อง

ฉ. การลาออกจากตำแหน่งกรรมการ²²

นอกเหนือจากการในตำแหน่งผู้อำนวยการ (Director-General) แล้ว กรรมการอาจ

ลาออกจากตำแหน่งได้ โดยทำเป็นหนังสือและยื่นต่อบุคคลดังต่อไปนี้ แล้วแต่กรณี

1. กรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งจากผู้ว่าการสหพันธ์รัฐให้ยื่นต่อผู้ว่าการดังกล่าวนั้น
2. กรรมการที่เลือกจากสมาชิกวุฒิสภาหรือสภาผู้แทนราษฎรยื่นต่อประธานสมาชิกวุฒิสภา หรือประธานสภาผู้แทนราษฎร แล้วแต่กรณี

ช. การแต่งตั้งบุคคลรักษาการแทนกรรมการ²³

รัฐมนตรีอาจแต่งตั้งบุคคลใดขึ้นมาทำหน้าที่รักษาการในตำแหน่งกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งจากผู้ว่าการได้ ในกรณีที่

- (1) กรรมการในตำแหน่งนั้นว่างลง
- (2) กรรมการนั้นไม่อยู่หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ไม่ว่าเวลาใด ๆ

อย่างไรก็ตามกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งในกรณีนี้จะปฏิบัติหน้าที่ได้ไม่เกิน 12 เดือนหรืออาจกำหนดระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งไว้เป็นการเฉพาะเจาะจงเป็นเงื่อนไขในการแต่งตั้ง

²¹ Section 15 National Library Act 1960

²² Section 15A National Library Act 1960

²³ Section 11 National Library Act 1960

กรรมการตามกรณีนี้ก็ได้อาจเพิกถอนการแต่งตั้งเมื่อใดก็ได้ และรัฐมนตรีอาจเพิกถอนการแต่งตั้งเมื่อใดก็ได้

ในระหว่างการปฏิบัติหน้าที่ตำแหน่งผู้รักษาการแทนกรรมการ ในกรณีที่กรรมการนั้นไม่อยู่หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ หากต่อมาตำแหน่งกรรมการนั้นว่างลง ให้ผู้รักษาการแทนปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่ารัฐมนตรีจะมีคำสั่งเพิกถอนการแต่งตั้ง หรือมีการแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งนั้นแล้ว หรือระยะเวลาได้ล่วงมาเกิน 12 เดือนนับแต่เวลาที่ตำแหน่งกรรมการนั้นว่างลง แล้วแต่เหตุการณ์ใดจะถึงก่อน

กรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งในกรณีนี้อาจลาออกในเวลาใดๆ ก็ได้ โดยทำหนังสือเป็นลายลักษณ์อักษรยื่นต่อรัฐมนตรี

ช. การประชุมคณะกรรมการ²⁴

1. ในกรณีที่ประธาน(The Chair)ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ รองประธาน(Deputy of Chair) สามารถเรียกประชุมคณะกรรมการได้หากเห็นว่าเป็นการประชุมที่เป็นประโยชน์ต่อการบริหารห้องสมุด หรือกรรมการจำนวนไม่น้อยกว่า 4 คนมีหนังสือขอให้มีการเรียกประชุม
2. รัฐมนตรีจะเรียกประชุมคณะกรรมการในเวลาใดๆ ก็ได้
3. ในการประชุมให้ประธาน ทำหน้าที่เป็นประธานในการประชุม ในกรณีที่ประธานไม่อยู่ ให้รองประธานทำหน้าที่เป็นประธานในการประชุม
4. หากในการประชุมครั้งนั้น ประธานหรือรองประธานไม่อยู่ กรรมการที่มาประชุมอาจแต่งตั้งกรรมการคนใดคนหนึ่งทำหน้าที่เป็นประธานในการประชุม
5. ในการประชุมแต่ละครั้งต้องมีกรรมการอย่างน้อย 5 คนเข้าร่วมประชุม จึงจะถือว่าครบองค์ประชุม
6. ในการดำเนินการตัดสินใจประเด็นปัญหาใดๆ ในการประชุม ให้ใช้วิธีการลงคะแนนเสียงเพื่อตัดสินและให้ถือเอาเสียงส่วนใหญ่ของกรรมการที่ร่วมประชุมเป็นมติของที่ประชุมคณะกรรมการ

ฉ. อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ NLA²⁵

- (1) ดำเนินการใดๆ ตามที่เห็นว่าจำเป็นและเหมาะสมเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของ NLA ในฐานะห้องสมุดแห่งชาติ
- (2) ซื้อ เข้า รับฝาก กู้ยืม เพื่อให้ได้มาซึ่งหนังสือ เอกสารและสิ่งพิมพ์ต่างๆ รวมถึงวัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ ที่จำเป็นต่อการดำเนินการของ NLA
- (3) จัดการ ให้ยืมหรือให้เช่า หนังสือ เอกสาร และสิ่งพิมพ์ต่างๆ หรือสิ่งใด ๆ ที่เป็นกรรมสิทธิ์ของ NLA
- (4) ซื้อ หรือเช่าที่ดิน หรืออาคารและก่อสร้างอาคารตามความจำเป็น

²⁴ Section 16 National Library Act 1960

²⁵ Section 7 National Library Act 1960

- (5) จัดการ ให้เช่าที่ดินหรืออาคารที่เป็นกรรมสิทธิ์ของ NLA
- (6) ครอบครอง ใช้และดูแลที่ดินหรืออาคารต่าง ๆ ทั้งที่เป็นของ NLA เองหรือที่เช่ามาจากรัฐบาลกลาง
- (7) ยอมรับของขวัญ การโอนทรัพย์สินให้โดยพินัยกรรม หรือการโอนให้ตามกฎหมาย และ
- (8) ทำหน้าที่เป็นผู้จัดการทรัพย์สินไม่ว่าจะเป็นเงิน สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ หรือทรัพย์สินอื่นใด ที่เป็นของ NLA หรือทำหน้าที่ดังกล่าวในนามของรัฐบาลกลาง หรือองค์กรของรัฐบาล
กลางเกี่ยวกับการจัดการทรัพย์สินที่อยู่ในความรับผิดชอบ

การซื้อหรือจัดการกับทรัพย์สินใด ๆ ดังต่อไปนี้ จะต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรี²⁶

- (1) การดำเนินการใด ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพย์สิน สิทธิต่าง ๆ ซึ่งมีมูลค่า หรือจำนวนมากกว่า 250,000 เหรียญออสเตรเลีย หรือ
- (2) การจำหน่ายทรัพย์สินหรือสิทธิต่าง ๆ ซึ่งราคาหรือมูลค่าของทรัพย์สินนั้นมีจำนวนหรือมูลค่าเกินกว่า 250,000 เหรียญออสเตรเลีย
- (3) การเข้าทำสัญญาในการก่อสร้างอาคารของห้องสมุด ซึ่งมีมูลค่าเกินกว่า 250,000 เหรียญออสเตรเลีย
- (4) การเข้าทำสัญญาเช่าที่ดินที่มีระยะเกินกว่า 10 ปี

ญ. การลาหยุดของคณะกรรมการ

คณะกรรมการมีสิทธิที่จะลาพักผ่อนได้ตามที่กำหนดไว้โดย Remuneration Tribunal²⁷

2.2.2 ผู้อำนวยการ (Director-General)²⁸

ก. อำนาจหน้าที่ของผู้อำนวยการ

ผู้อำนวยการ ซึ่งได้รับการแต่งตั้งโดยผู้ว่าการสหพันธรัฐ มีฐานะเป็นพนักงานฝ่ายบริหาร ทำหน้าที่จัดการกิจการงานของ NLA ภายใต้การบริหารและการกำกับดูแลของคณะกรรมการ NLA โดยผู้ว่าการสหพันธรัฐมีอำนาจถอดถอนผู้อำนวยการได้ หากเห็นว่าผู้อำนวยการมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมหรือ ไม่มีประสิทธิภาพในการบริหารงาน²⁹ นอกจากนี้ การปฏิบัติงานของผู้อำนวยการของ NLA จะต้องอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมาย Public Service Act 1999 ด้วย

²⁶ Section 7A National Library Act 1960

²⁷ Section 17B National Library Act 1960

²⁸ Section 17 National Library Act 1960

²⁹ Section 17C National Library Act 1960

ตามกฎหมาย Public Service Act 1999³⁰ ผู้อำนวยการ และ ลูกจ้างของ APS³¹ (Apolitical Public Service) จะต้องร่วมมือกันในการจัดตั้งหรือจัดให้มีหน่วยงานบริการ (Statutory Agency) เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนผู้มาใช้บริการ โดยผู้อำนวยการจะต้องเป็นหัวหน้าของหน่วยงานบริการดังกล่าว ในกรณีของ NLA ผู้อำนวยการอาจมอบหมายให้ตัวแทนดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายนี้ได้ ภายใต้ความเห็นชอบของคณะกรรมการ NLA

นอกจากหน้าที่ดังกล่าวข้างต้น ผู้อำนวยการยังมีหน้าที่ต้องแจ้งเป็นหนังสือต่อรัฐมนตรี เกี่ยวกับผลประโยชน์ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมที่ตนได้รับจากการดำเนินธุรกิจหรือกิจการใดๆ ด้วย

ข. ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งของผู้อำนวยการ

ผู้อำนวยการมีวาระการดำรงตำแหน่งไม่เกิน 7 ปี โดยผู้ว่าการจะกำหนดวาระการดำรงตำแหน่งไว้ในหนังสือแต่งตั้ง และสามารถได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งต่อจากวาระเดิมได้อีก³² นอกจากนี้ ผู้อำนวยการอาจลาออกจากตำแหน่งก่อนครบวาระได้โดยทำเป็นหนังสือยื่นต่อผู้ว่าการสหพันธรัฐ³³

ค. การลาหยุดของผู้อำนวยการ

เป็นไปตามข้อกำหนดในการลาหยุดต่างๆ ที่คณะกรรมการ NLA กำหนด

ง. การถอดถอนผู้อำนวยการออกจากตำแหน่ง

³⁰ Section 3 Public Service Act 1999

The main objects of this Act are:

- (a) to establish an apolitical public service that is efficient and effective in serving the Government, the Parliament and the Australian public; and
- (b) to provide a legal framework for the effective and fair employment, management and leadership of APS employees; and
- (c) to define the powers, functions and responsibilities of Agency Heads, the Public Service Commissioner and the Merit Protection Commissioner; and
- (d) to establish rights and obligations of APS employees.

³¹ Section 7 Public Service Act 1999

APS employee means:

- (a) a person engaged under section 22; or
- (b) a person who is engaged as an APS employee under section 72.

³² Section 17A National Library Act 1960

³³ Section 17D National Library Act 1960

ผู้ว่าการอาจถอดถอนผู้อำนวยการออกจากตำแหน่งได้³⁴ หากผู้อำนวยการนั้น

1. รับจ้างกระทำการงานอื่น ๆ นอกเหนืออำนาจหน้าที่ โดยไม่ได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรี โดยรัฐมนตรีจะต้องไม่อนุญาตให้ผู้อำนวยการรับจ้างกระทำการงานอื่นได้ เว้นแต่จะเห็นว่าเป็นการรับจ้างที่ไม่เป็นสาระสำคัญและไม่มีผลกระทบต่อปฏิบัติหน้าที่ของผู้อำนวยการ

2. ไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตาม Section 27F หรือ 27J แห่ง Commonwealth Authorities and Companies Act 1997³⁵ เช่นการไม่เปิดเผยว่าเป็นผู้ประกอบการซึ่งมีผลประโยชน์หรือมีส่วนได้เสียอันเป็นสาระสำคัญกับ NLA ต่อกรรมการคนอื่น ๆ เป็นต้น

3. กลายเป็นบุคคลล้มละลาย

จ. การรักษาการแทนผู้อำนวยการ³⁶

รัฐมนตรีอาจแต่งตั้งบุคคลใดขึ้นมาเพื่อปฏิบัติหน้าที่และรักษาการ ตำแหน่งผู้อำนวยการก็ได้ ในกรณีที่

(1) ตำแหน่งผู้อำนวยการว่างลง

(2) ผู้อำนวยการไม่อยู่หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ไม่ว่าเวลาใด ๆ

อย่างไรก็ตาม ผู้รักษาการแทนที่ได้รับการแต่งตั้งในกรณีนี้จะปฏิบัติหน้าที่ได้ไม่เกิน 12 เดือน หรืออาจกำหนดระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งไว้เป็นการเฉพาะเจาะจง ในขณะที่แต่งตั้งก็ได้ โดยอาจกำหนดในเรื่องค่าตอบแทนไว้ด้วยก็ได้ และรัฐมนตรีอาจเพิกถอนการแต่งตั้งเมื่อใดก็ได้

ในระหว่างการทำหน้าที่ตำแหน่งผู้รักษาการแทน ในกรณีที่ผู้อำนวยการนั้นไม่อยู่หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ หากต่อมาตำแหน่งผู้อำนวยการว่างลง ให้ผู้รักษาการแทนปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่ารัฐมนตรีจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น หรือมีการแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งนั้น หรือระยะเวลาได้ล่วงมาเกิน 12 เดือนแล้วนับแต่ตำแหน่งนั้นว่างลง แล้วแต่เหตุการณ์ใดจะถึงก่อน

ผู้รักษาการแทนที่ได้รับการแต่งตั้งในกรณีนี้อาจลาออกในเวลาใด ๆ ก็ได้ โดยทำหนังสือเป็น

ลายลักษณ์อักษรยื่นต่อรัฐมนตรี

2.2.3 พนักงานเจ้าหน้าที่³⁷

³⁴ Section 17E National Library Act 1960

³⁵ Commonwealth Authorities and Companies Act 1997

Section 27F เป็นเรื่องการเปิดเผยข้อมูลกรณีผู้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการมีผลประโยชน์อันเป็นสาระสำคัญของตนเอง เกี่ยวข้องกับงานและหน้าที่ในองค์กรที่ตนดำรงอยู่

Section 27J เป็นการกำหนดห้ามมิให้ผู้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการซึ่งมีผลประโยชน์อันเป็นสาระสำคัญของตนเอง เกี่ยวข้องกับงานและหน้าที่ในองค์กรที่ตนดำรงอยู่ เข้าร่วมประชุมหรือออกความเห็นในการประชุมที่มีการพิจารณาดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งเกี่ยวข้องกับธุรกิจหรือผลประโยชน์ของตน

³⁶ Section 17J National Library Act 1960

พนักงานเจ้าหน้าที่ของ NLA จะต้องปฏิบัติตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ในกฎหมาย Public Service Act 1999 ด้วย เนื่องจากพนักงานเจ้าหน้าที่ของ NLA ถือเป็นพนักงานที่อยู่ในองค์กรที่มีหน้าที่ในการให้บริการแก่ประชาชน ดังนั้น กฎเกณฑ์ในเรื่องต่างๆ เช่น การรับจ้างกระทำการงานอื่น การกำหนดอัตราค่าตอบแทน การกำหนดวันหยุดและวันลาจึงต้องเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายดังกล่าว

2.2.4 การดำเนินการด้านการเงิน (Finance)

1. NLA จะได้รับเงินอุดหนุน³⁸ จากรัฐสภาเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของ NLA โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังอาจให้คำแนะนำเกี่ยวกับจำนวนเงินดังกล่าวที่จะจ่ายให้แก่ NLA³⁹

2. NLA จะใช้จ่ายเงินของ NLA ได้เฉพาะเพื่อการชำระหนี้ หรือค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานของ NLA ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมาย National Library Act 1960 และจ่ายเพื่อเป็นค่าตอบแทน หรือค่าใช้จ่ายต่างๆ ให้กับคณะกรรมการ NLA ผู้อำนวยการ หรือพนักงานของ NLA เท่านั้น

3. อย่างไรก็ตาม NLA สามารถนำเงินส่วนที่เหลือ (เงินที่ NLA ยังไม่มีความจำเป็นต้องใช้จ่ายในขณะนั้นโดยทันที)⁴⁰ ไปลงทุนได้ ภายใต้เงื่อนไขที่กำหนดไว้ใน Section 18 Commonwealth Authorities and Companies Act 1997⁴¹ ตามกฎหมายดังกล่าว NLA อาจมีการนำเงินส่วนที่เหลือไปลงทุนต่างๆ ได้ เช่น

- ผักเงินไว้กับธนาคาร
- ลงทุนในหลักทรัพย์ของรัฐบาลกลาง มลรัฐหรือเขตการปกครองของประเทศออสเตรเลีย
- ลงทุนในหลักทรัพย์อื่น โดยมีรัฐบาลกลาง มลรัฐหรือเขตการปกครองของประเทศออสเตรเลียเป็นประกัน
- ลงทุนโดยวิธีการอื่นซึ่งได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรี

4. NLA ได้รับการยกเว้นให้ไม่ต้องเสียภาษีภายใต้กฎหมายใด ๆ ทั้งปวง ไม่ว่าจะเป็นกฎหมายของรัฐบาลกลาง (Commonwealth) กฎหมายของรัฐ (State) หรือกฎหมายของเขตปกครองพิเศษ (Territory)⁴²

³⁷ Section 18 National Library Act 1960

³⁸ ปี 2003-2004 NLA ได้รับงบประมาณจากรัฐบาลกลาง \$62.506 million

ปี 2005-2006 NLA ได้รับงบประมาณจากรัฐบาลกลาง \$59.230 million

ปี 2007-2008 NLA ได้รับงบประมาณจากรัฐบาลกลาง \$65.673 million

³⁹ Section 20 National Library Act 1960

⁴⁰ Section 18 Commonwealth Authorities and Companies Act 1997

⁴¹ Section 22 National Library Act 1960

⁴² Section 26 National Library Act 1960

2.2.5 การออกหลักเกณฑ์ และข้อบังคับต่าง ๆ⁴³

Section 28 แห่งกฎหมาย National Library Act 1960 ให้อำนาจ ผู้ว่าการสหพันธรัฐ (Governor-General) ในการออกหลักเกณฑ์และข้อบังคับ (Regulation) ต่าง ๆ เพื่อใช้บังคับกับการดำเนินกิจการของ NLA หรือเพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจการของ NLA ได้ โดยสามารถกำหนดค่าปรับสำหรับผู้ฝ่าฝืนหลักเกณฑ์หรือข้อบังคับต่าง ๆ เหล่านั้นได้ไม่เกิน 500 เหรียญออสเตรเลีย

ทั้งนี้ NLA ได้ออกหลักเกณฑ์ในเรื่องต่างๆ ดังนี้

1. การควบคุมการตีพิมพ์เครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์ภายในบริเวณของ NLA

เนื่องจากกฎหมายเกี่ยวกับ การขาย การจัดให้ การดำเนินการ หรือควบคุมเครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์ที่ใช้บังคับกับ Australian Capital Territory จะไม่ใช้บังคับกับพื้นที่ภายในบริเวณ NLA ดังนั้น NLA จึงได้ควบคุมดูแลเกี่ยวกับเรื่องการตีพิมพ์เครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์ในพื้นที่ภายในบริเวณห้องสมุด ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของ Australian Capital Territory โดยการออกหลักเกณฑ์ข้อบังคับในเรื่องดังกล่าวมาใช้บังคับ⁴⁴

2. การเข้าใช้บริการของ NLA

การให้บริการของ NLA แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ การให้บริการโดยการเข้าสู่ระบบฐานข้อมูลออนไลน์ ซึ่งไม่จำเป็นต้องเดินทางไป NLA และการเข้ามาใช้บริการที่ NLA ด้วยตนเอง โดยผู้ให้บริการสามารถเลือกใช้บริการทั้งสองลักษณะได้ตามความต้องการและความสะดวกของผู้ใช้บริการเอง และการให้บริการของ NLA ผู้ใช้บริการไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมในการเข้าใช้บริการแต่อย่างใด แต่จะต้องลงทะเบียนก่อนการเข้าใช้บริการ เมื่อผู้ให้บริการได้ลงทะเบียนแล้วก็จะได้รับบัตรและสามารถเข้าใช้บริการที่ห้องอ่านหนังสือ (Reading Room) ของ NLA ได้

ภายใต้ระบบการให้บริการของ NLA ผู้ใช้บริการจะไม่สามารถเดินเข้าไปหาหนังสือที่ชั้นหนังสือได้ หากต้องการหาหนังสือผู้ให้บริการสามารถใช้ระบบฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เพื่อค้นหารายชื่อหนังสือ และแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ จากนั้นเจ้าหน้าที่ก็จะส่งหนังสือที่ผู้บริการต้องการมายังห้องอ่านหนังสือ แต่หากผู้บริการต้องการขอยืมหรือถ่ายสำเนา ก็สามารถทำได้โดยต้องเสียค่าใช้จ่าย ซึ่งการเสียค่าใช้จ่ายนั้น NLA นำระบบที่ทันสมัยมาใช้ โดยนำบัตรที่ได้รับจากการลงทะเบียนนั้นไปเติมเงินที่เครื่องเติมเงิน และเมื่อได้เติมเงินลงในบัตรแล้ว ก็สามารถนำบัตรนั้นไปใช้ในการชำระค่าบริการต่างๆ ใน NLA ได้ทันที

3. การควบคุมดูแลพื้นที่และอาคารของ NLA

⁴³ National Library Regulations

⁴⁴ Section 27A National Library Act 1960

NLA ได้การออกหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวกับการควบคุม การจำกัด และการห้ามบุคคลลักษณะต่าง ๆ เข้าไปในบริเวณพื้นที่และอาคารของ NLA ด้วย⁴⁵

2.2.6 โครงสร้างกฎหมายที่บังคับใช้กับ NLA และห้องสมุดแห่งรัฐต่าง ๆ มีดังนี้

ประเทศออสเตรเลียนอกจากจะมี NLA เป็นห้องสมุดแห่งชาติแล้ว ในแต่ละรัฐทั้ง 6 รัฐก็ยังมีห้องสมุดแห่งรัฐต่าง ๆ อีกด้วย ซึ่งจากการศึกษาพบว่า NLA และห้องสมุดแห่งรัฐต่าง ๆ มีการดำเนินการและการบริหารงานเป็นเอกเทศ ไม่ขึ้นตรงต่อกัน โดย NLA จะดำเนินการและบริหารงานภายใต้กรอบกฎหมาย National Library Act 1960 ส่วนห้องสมุดแห่งรัฐต่าง ๆ ก็จะมีกฎหมายในระดับรัฐที่กำหนดอำนาจ หน้าที่ การดำเนินงานและการบริหารงานของห้องสมุดแห่งรัฐแต่ละรัฐไว้เป็นการเฉพาะ สรุปได้ดังนี้

ก. ห้องสมุดแห่งชาติของออสเตรเลีย

- National Library Act, 1960
- National Library Regulations

ข. ห้องสมุดแห่งรัฐนิวเซาท์เวลส์ (Library Council of New South Wales)

- Library Act, 1939
- Library Regulations, 2000

ค. ห้องสมุดแห่งรัฐควีนส์แลนด์ (State Library of Queensland)

- Libraries Act, 1988
- Public Records Act, 2002

ง. ห้องสมุดแห่งรัฐเซาท์ออสเตรเลีย (State Library of South Australia)

- Libraries Act, 1982
- Library Regulations, 1988

จ. ห้องสมุดแห่งรัฐทัสเมเนีย (State Library of Tasmania)

- Libraries Act, 1984
- Allport Library and Museum of Fine Arts Agreement Act, 1966
- Allport Library and Museum of Fine Arts Regulations Act, 1985
- Library Regulations, 1985
- Libraries Amendment Regulations, 1989

ฉ. ห้องสมุดแห่งรัฐวิกตอเรีย (State Library of Victoria)

- Libraries Act, 1984
- Victorian Public Library Legislation

⁴⁵ Section 27B National Library Act 1960

ช. หอสมุดแห่งรัฐเวสเทิร์นออสเตรเลีย (State Library of Western Australia)

- Library Board of Western Australia Act, 1951
- Library Board (Conduct of Proceedings) Regulations, 1955
- Library Board (Registered Public Libraries) Regulations, 1985

บทที่ 3 ปัญหา อุปสรรคและการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคในการดำเนินงานของห้องสมุดแห่งชาติของประเทศไทย

ในบทนี้จะได้ทำการศึกษาการดำเนินงานของ NLA ว่ามีปัญหาหรืออุปสรรคอย่างไร และ NLA ได้ดำเนินการอย่างไรเพื่อแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคดังกล่าว เหล่านั้น นอกจากนี้ ยังจะได้กล่าวถึงผลการดำเนินงานที่ผ่านมา และแผนการพัฒนาระบบรวบรวมข้อมูลเข้าสู่ระบบห้องสมุดของ NLA ในอนาคตต่อไปด้วย

3.1 ปัญหาและอุปสรรคด้านการดำเนินงาน

3.1.1 ขอบเขตนิยามของคำว่า สื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ

ก. ปัญหาและอุปสรรค

เนื่องจาก Section 201 แห่งกฎหมาย Copyright Act 1968 กำหนดให้สำนักพิมพ์ที่เผยแพร่สื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ภายในประเทศไทย จะต้องส่งสำเนางานพิมพ์ทั้งหมดให้แก่ NLA แต่เนื่องจาก ตามกฎหมายดังกล่าวในปัจจุบันนิยามของคำว่า สื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ (Library Material) มีความหมายถึง หนังสือ นิตยสาร หนังสือพิมพ์ หนังสือเล่มเล็ก ๆ (Pamphlet) หนังสือที่เป็นแผ่น (Sheet of Letterpress) โน้ตเพลง (Sheet Music) แผ่นที่ แผ่นผัง แผนภูมิ และตารางต่าง ๆ ซึ่งไม่ครอบคลุมถึงสื่อสิ่งพิมพ์ที่อยู่ในรูปแบบอื่น ๆ เช่น เอกสารย่อ (Microform) หรือแหล่งข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Resources) ทำให้การจัดเก็บรวบรวมสื่อสิ่งพิมพ์เหล่านั้น อาจยังไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ เนื่องจาก NLA ไม่อาจบังคับให้สำนักพิมพ์หรือเจ้าของสื่อสิ่งพิมพ์ ให้ส่งสื่อสิ่งพิมพ์นั้นให้แก่ NLA ได้ และก็เป็นเรื่องยากที่ NLA จะได้รับข้อมูลอย่างครบถ้วนว่ามีสื่อสิ่งพิมพ์ใดที่ได้มีการตีพิมพ์ออกเผยแพร่อยู่บ้าง

หากมีการแก้ไขนิยามคำว่า “Library Material” ภายใต้ Copyright Act 1968 ให้ครอบคลุมถึงสื่อสิ่งพิมพ์ในรูปแบบเอกสารย่อ (Microform) หรือแหล่งข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Resources) ดังกล่าวด้วย ก็จะทำให้ NLA สามารถขยายฐานข้อมูลให้เพิ่มมากขึ้นและครอบคลุมถึงสื่อสิ่งพิมพ์ในทุก ๆ รูปแบบครบถ้วนยิ่งขึ้น ซึ่งจะทำให้ NLA สามารถให้บริการสนองความต้องการของนักค้นคว้า นักวิจัย และประชาชนทั่วไปได้มากขึ้นเป็นอย่างมาก อีกทั้งยังสามารถประหยัดค่าใช้จ่ายในการจัดหาสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ได้อย่างมากอีกด้วย

ข. การแก้ไขปัญหาและอุปสรรค

ปัจจุบัน NLA ได้แก้ปัญหานี้ด้วยการพยายามจัดซื้อสื่อในรูปแบบอื่น ๆ เหล่านี้มารวบรวมไว้ให้มากที่สุด แต่การดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวก็จะมีผลทำให้ NLA มีต้นทุนในการดำเนินงานที่สูงเกินควร นอกจากนั้น NLA ยังได้ร่วมมือกับหอจดหมายเหตุแห่งชาติและห้องสมุดของรัฐต่าง ๆ จัดตั้งเว็บไซต์ชื่อ PANDORA ขึ้น เพื่อเป็นแหล่งรวบรวมข้อมูล ความรู้ที่สำคัญและทรงคุณค่าของประเทศไทยที่เผยแพร่ในระบบอิเล็กทรอนิกส์ เช่น หนังสือพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์ เอกสารราชการ และงานวิจัยต่าง ๆ ไว้

3.1.2 บทบังคับในการให้ผู้ตีพิมพ์ส่งสำเนา

ก. ปัญหาและอุปสรรค

กฎหมาย Copyright Act 1968 ไม่ได้กำหนดบังคับให้หน่วยงานของรัฐ มีหน้าที่ต้องนำสำเนางานพิมพ์ของตนมามอบให้แก่ NLA ดังเช่นกรณีของผู้ตีพิมพ์งานพิมพ์ต่าง ๆ ที่เป็นเอกชน สิ่งตีพิมพ์ของรัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐ (Government Publication) จึงมิได้ถูกจัดเก็บรวบรวมไว้ที่ NLA โดยผลบังคับทางกฎหมาย นอกจากนั้นรัฐบาลมลรัฐ (State Government) และรัฐบาลของเขตการปกครองตนเอง (Territory Government) ยังได้ออกคำสั่ง หลักเกณฑ์ หรือข้อบังคับต่าง ๆ มากมายที่กำหนดให้หน่วยงานของรัฐบาลนั้น นำข้อมูลหรือสิ่งพิมพ์ของตนไปจัดเก็บรวบรวมไว้ที่ห้องสมุดแห่งรัฐและห้องสมุดของเขตการปกครองด้วย

ข. การแก้ไขปัญหาและอุปสรรค

NLA ได้แก้ปัญหานี้ด้วยการทำสัญญาความตกลงร่วมกันกับห้องสมุดแห่งรัฐและห้องสมุดของเขตปกครองต่าง ๆ เพื่อให้ NLA สามารถจัดเก็บข้อมูลหรือสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ของรัฐบาลหรือของหน่วยงานของรัฐ รวมถึงสิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับชุมชนหรือท้องถิ่นต่าง ๆ ที่จัดเก็บรวบรวมไว้ที่ห้องสมุดแห่งรัฐและห้องสมุดของเขตปกครองต่าง ๆ มารวบรวมไว้ที่ NLA ได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยในการนี้ได้มีการจัดตั้งศูนย์รวบรวมข้อมูลของชุมชนต่าง ๆ ขึ้นด้วย

3.2 ปัญหาและอุปสรรคด้านผู้ใช้บริการ

ก. ปัญหาและอุปสรรค

เนื่องจากวิธีการในการให้บริการของ NLA แตกต่างจากห้องสมุดอื่น ๆ ส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นผลมาจากการที่ NLA เป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลเป็นจำนวนมากมหาศาล และมีความพยายามที่จะนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ ดังนั้น การให้บริการของ NLA จึงได้นำระบบคอมพิวเตอร์เข้ามาใช้ โดยผู้ใช้บริการที่มาใช้บริการ ณ สถานที่ของ NLA จะค้นคว้าหาหนังสือจากฐานข้อมูลในระบบผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์ในบริเวณห้องอ่านหนังสือ (Reading Room) เมื่อพบข้อมูลเกี่ยวกับหนังสือหรือ ข้อมูลที่ผู้ใช้บริการต้องการแล้ว ก็ให้แจ้งต่อเจ้าหน้าที่ จากนั้นเจ้าหน้าที่ก็จะไปค้นหาและนำหนังสือนั้นส่งให้แก่ผู้ใช้บริการ ซึ่งผู้ใช้บริการสามารถอ่านหนังสือได้แต่เฉพาะบริเวณห้องอ่านหนังสือเท่านั้น และไม่สามารถเข้าไปค้นหาหนังสือตามชั้นวางหนังสือต่าง ๆ ด้วยตนเองได้ โดยขั้นตอนดังกล่าวจะต้องใช้เวลาประมาณ 30 นาที ทำให้ผู้ใช้บริการต้องเสียเวลาในการค้นคว้าหาหนังสือหรือข้อมูลและรอรับหนังสือหรือข้อมูลที่ต้องการเหล่านั้นพอสมควร

ข. การแก้ไขปัญหาและอุปสรรค

ตาม National Library of Australia Direction 2006 – 2008 NLA ได้ตั้งเป้าหมายไว้ว่าจะแก้ปัญหาดังกล่าวด้วยการพัฒนาและนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ เพื่อให้ NLA สามารถให้บริการได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3.3 ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา

ในช่วงปี ค.ศ. 2005-2006 อาจกล่าวได้ว่า NLA ประสบความสำเร็จในการดำเนินการ

เป็นอย่างมาก เนื่องจากสามารถพัฒนาระบบการจัดเก็บข้อมูลจนทำให้ผู้ใช้บริการสามารถเข้าสู่ระบบฐานข้อมูลและสืบค้นข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว และที่สำคัญคือการเข้าสืบค้นข้อมูลดังกล่าวไม่เสียค่าใช้จ่ายใด ๆ ทั้งสิ้น ซึ่งฐานข้อมูลของ NLA ในปัจจุบันมีอยู่จำนวนกว่า 42 ล้านรายการ โดยได้มีการร่วมมือกันกับห้องสมุดอื่นๆ จำนวนกว่า 800 แห่งในประเทศออสเตรเลีย เพื่อเชื่อมโยงฐานข้อมูลซึ่งกันและกันด้วย

นอกจากนั้น NLA ยังได้ร่วมมือกันกับ The Council of Australian State Libraries จัด

นิทรรศการ “National Treasures from Australia’s Great Libraries” ซึ่งเป็นงานแสดงหนังสือจำนวนกว่า 170 รายการ ส่วนใหญ่เป็นหนังสือที่หายากและมีคุณค่าของประเทศออสเตรเลีย โดยผู้เข้าชมไม่เสียค่าใช้จ่ายใด ๆ ทั้งสิ้น

3.4 แผนการพัฒนาการเก็บรวบรวมข้อมูลเข้าสู่ระบบของ NLA ในอนาคต

จากการศึกษา National Library of Australia Direction 2006-2008 ซึ่งเป็นแผนพัฒนา NLA ในอนาคตนั้น NLA มีเป้าหมายหลักที่สำคัญที่จะยกระดับการจัดการกับองค์ความรู้ต่างๆ ให้ดียิ่งขึ้น โดยพยายามที่จะทำให้ผู้ใช้บริการสามารถสืบค้นข้อมูลได้โดยวิธีที่ง่ายและรวดเร็วยิ่งขึ้น และจัดเก็บรวบรวมสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ เพิ่มมากขึ้น เพื่อสนองความต้องการของผู้ใช้บริการที่ต้องการค้นหาข้อมูลได้อย่างกว้างขวางและ รวดเร็วยิ่งขึ้น

นอกจากนั้น ยังมีการศึกษาหาวิธีการใหม่ๆ ในการได้รับสื่อสิ่งพิมพ์เข้ามาเก็บรวบรวมไว้ที่ NLA ด้วย โดยจะมีการศึกษาพัฒนาวิธีการเก็บรวบรวมสื่อสิ่งพิมพ์ การร่วมมือระหว่างกันกับองค์กรอื่นๆ ในการแลกเปลี่ยนข้อมูล การบันทึกข้อมูล และการเผยแพร่ความรู้ให้แก่ประชาชนด้วย

และเพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายหลักดังกล่าวได้ NLA จึงได้กำหนดเป้าหมายย่อยไว้ 5 ข้อ พร้อมทั้งวิธีการดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว ดังนี้

เป้าหมายที่ 1 เพื่อทำให้มั่นใจได้ว่าเอกสารสำคัญที่เกี่ยวข้องกับพลเมืองและประเทศออสเตรเลียจะถูกเก็บรักษาและคุ้มครองไว้เป็นอย่างดี

วิธีการ

- เก็บรวบรวมหนังสือ เอกสารและสื่อสิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับประเทศออสเตรเลีย ให้หลากหลายมากขึ้น และสรรหาแหล่งข้อมูลดิจิทัล เช่น เว็บไซต์ จดหมายเหตุ อิเล็กทรอนิกส์ และแหล่งข้อมูลที่อยู่ในรูปของฟิล์มเอกสาร เช่น ตันฉบับรูปภาพ แผนที่และเรื่องเล่าต่างๆ

- ร่วมมือกับองค์กรอื่น ๆ เพื่อเพิ่มความสามารถในการเข้าสู่แหล่งข้อมูลที่มีค่าของประเทศออสเตรเลีย
- ให้ความสำคัญกับหนังสือ เอกสารและสื่อสิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิกอย่างต่อเนื่อง
- เก็บรวบรวมสื่อสิ่งพิมพ์และแหล่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์จากต่างประเทศ เพื่อให้มีข้อมูลอย่างครบถ้วน และเป็นประโยชน์ต่องานวิจัย
- ป้องกัน เก็บและรักษาข้อมูลให้ยาวนานที่สุด
- จัดทำกลยุทธ์เกี่ยวกับการจัดลำดับความสำคัญและขอบเขตของแหล่งข้อมูลต่าง ๆ

เป้าหมายที่ 2 เพื่อให้ผู้ใช้บริการสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลของ NLA หรือแหล่งข้อมูลอื่น ๆ อย่างสะดวกและรวดเร็ว

วิธีการ

- กำหนดสาระสำคัญของแหล่งข้อมูลและนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ เพื่อให้ประชาชน
- จากทั่วทุกมุมโลกสามารถเข้าถึงได้โดยง่าย
- เพิ่มปริมาณแหล่งข้อมูลที่อยู่จัดเก็บอยู่ในรูปของระบบดิจิทัล
 - ค้นคว้าหาเทคโนโลยีที่จะช่วยให้การค้นคว้าไม่ซับซ้อนยุ่งยาก และพัฒนาวิธีการค้นหาและการเข้าถึงแหล่งข้อมูลให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
 - รักษาระดับการให้บริการที่ดีแก่ผู้ใช้บริการที่เข้าไปใช้บริการในห้องสมุด
 - ทำให้การค้นคว้าหาข้อมูลโดยการเชื่อมโยงกับห้องสมุดอื่น ๆ และองค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมในประเทศออสเตรเลียเป็นไปได้โดยง่ายและสะดวกขึ้น
 - สร้างความสัมพันธ์กับองค์กรต่าง ๆ เพื่อให้ NLA สามารถได้รับข้อมูลต่าง ๆ ได้

มาก

ขึ้นอย่างไม่มีข้อจำกัด

- ร่วมมือกับห้องสมุดต่าง ๆ ในประเทศออสเตรเลีย เพื่อให้ผู้ใช้บริการสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลที่เป็นของห้องสมุดต่าง ๆ เหล่านั้นได้อย่างกว้างขวาง

เป้าหมายที่ 3 เพื่อแสดงให้เห็นถึงความโดดเด่นทางวัฒนธรรม สติปัญญา และ

ชีวิต

ความเป็นอยู่ของประชาชนและประเทศออสเตรเลีย และสนับสนุนให้ผู้ใช้บริการเข้าใจและเพลิดเพลินกับการใช้บริการของ NLA

วิธีการ

- ส่งเสริมให้สังคมและประชาชนได้ทราบถึงความสำคัญของแหล่งข้อมูลและการให้บริการของ NLA
- ให้ความรู้โดยละเอียดเกี่ยวกับแหล่งข้อมูลของ NLA โดยการตีพิมพ์เผยแพร่หรือการจัดนิทรรศการ
- ทำให้มั่นใจได้ว่า NLA เป็นห้องสมุดที่ยินดีให้การต้อนรับผู้ใช้บริการ และเป็นสถานที่สำหรับการแลกเปลี่ยนความรู้
- เผยแพร่วัฒนธรรมของประเทศออสเตรเลียไปสู่ทั่วโลก
- สะท้อนให้เห็นถึงความหลากหลายและความอุดมสมบูรณ์ของประเทศออสเตรเลียผ่านช่องทางต่างๆ ของ NLA
- สร้างความสัมพันธ์กับองค์กรต่างๆ โดยการบริจาคหรือการเป็นผู้สนับสนุนโครงการต่างๆ

เป้าหมายที่ 4 เพื่อให้ประชาชนของประเทศออสเตรเลียสามารถเข้าถึงการให้บริการแหล่งข้อมูลอย่างกว้างขวาง

วิธีการ

- ร่วมมือกับห้องสมุดหรือองค์กรต่างๆ เพื่อให้แผนพัฒนาแหล่งข้อมูลของห้องสมุด
- สัมฤทธิ์ผล
- สนับสนุนการให้ความสำคัญในการบริการของห้องสมุด
- ทำหน้าที่เชิงรุกในการพัฒนาห้องสมุดนานาชาติ
- ทำหน้าที่เป็นผู้นำโดยการจัดกิจกรรม หรือการแบ่งปันความรู้ ความเชี่ยวชาญของ NLA ไปสู่องค์กรต่างๆ

เป้าหมายที่ 5 เพื่อให้ NLA สามารถก้าวหน้าไปพร้อมกับโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่าง

รวดเร็ว

วิธีการ

- สนับสนุนการสร้างองค์ความรู้ต่างๆ
- ค้นคว้าวิธีการใหม่ๆ สำหรับการเก็บรวบรวมแหล่งข้อมูลระบบดิจิทัล
- สนับสนุนการเผยแพร่ความรู้ในระบบออนไลน์
- ขยายโอกาสให้ผู้ใช้บริการได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันโดยผ่านระบบ

ออนไลน์

บทที่ 4. การดำเนินงานของหอสมุดแห่งชาติ เปรียบเทียบกับดำเนินงานของห้องสมุดแห่งชาติของประเทศออสเตรเลีย

บทนี้จะกล่าวถึงรูปแบบและการดำเนินงานของหอสมุดแห่งชาติ โดยเปรียบเทียบกับ การดำเนินงานของห้องสมุดแห่งชาติของประเทศออสเตรเลีย (NLA) เพื่อประโยชน์ในการ พัฒนาระบบ รูปแบบและการดำเนินงานของหอสมุดแห่งชาติ ดังนี้

1. ความเป็นมาของหอสมุดแห่งชาติ
2. การบริหารงานและการแบ่งส่วนราชการ
3. อำนาจหน้าที่ ระบบงานของหอสมุดแห่งชาติ ตลอดจนบทบาทความสำคัญของหอสมุดแห่งชาติที่มีผลต่อการเรียนรู้ของประชาชนในปัจจุบัน
4. การดำเนินงานของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ
5. มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของหอสมุดแห่งชาติ
6. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของหอสมุดแห่งชาติ

4.1 ความเป็นมาของหอสมุดแห่งชาติ

หอสมุดแห่งชาติของประเทศไทย สถาปนาขึ้นด้วยพระมหากรุณาธิคุณของสมเด็จพระมหากษัตริราชในพระบรมราชจักรีวงศ์ โดยการรวมหอพระมณเฑียรธรรม หอพระสมุดวชิรญาณ และหอพุทธศาสนสังคหะเข้าด้วยกัน ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 โดยทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีพระบรมราชโองการประกาศให้ หอพระสมุดวชิรญาณ เป็น หอสมุดสำหรับพระนคร เมื่อวันที่ 12 ตุลาคม พ.ศ. 2448 และได้วิวัฒนาการมาเป็น สำนักหอสมุดแห่งชาติในปัจจุบัน

หอพระสมุดวชิรญาณ เดิมตั้งอยู่ในพระบรมมหาราชวัง ต่อมาได้ย้ายมาตั้งอยู่ข้างนอก ประตูพิมานไชยศรี บริเวณศาลาสหทัยสมาคม แต่การบริหารและการให้บริการของหอสมุดใน

ขณะนั้น ยังมีได้มีลักษณะเป็นการให้บริการแก่ประชาชนโดยทั่วไป กล่าวคือ มีการบริหารงานในรูปแบบของสมาคม หรือสโมสรที่ให้บริการเฉพาะแก่สมาชิกเท่านั้น

ในปี พ.ศ. 2440 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จประพาสยุโรปและได้เสด็จทอดพระเนตรกิจการหอสมุดแห่งชาติของประเทศอังกฤษและประเทศฝรั่งเศส เมื่อเสด็จนิวัติพระนคร ทรงมีพระราชดำริว่า หอพระสมุดวชิรญาณที่จัดตั้งขึ้นนั้นเป็นหอพระสมุดสำหรับราชสกุล แม้จะก่อให้เกิดประโยชน์ในทางวิชาการ แต่การเผยแพร่ความรู้ก็ยังไม่กว้างขวาง เพราะส่วนมากผู้ใช้บริการก็ต้องเป็นสมาชิกและอยู่ในวงจำกัดเท่านั้น ดังนั้น หากสามารถขยายกิจการหอพระสมุดออกไปให้เป็น หอสมุดสำหรับพระนคร โดยเปิดให้บริการแก่พสกนิกรทั่วไปได้เข้ามาแสวงหา ประโยชน์ต่าง ๆ จากการอ่านหนังสือ ก็คงจะเป็นประโยชน์มากยิ่งขึ้นและจะสมตามพระราชประสงค์ที่จะทรงเฉลิมพระเกียรติยศสนองพระเดชพระคุณ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้งหอพระสมุดวชิรญาณ เป็นหอสมุดสำหรับพระนครขึ้นเมื่อวันที่ 12 ตุลาคม 2448 และพระราชทานนามว่า “หอพระสมุดวชิรญาณสำหรับพระนคร” ตามพระสมณนามาภิไธยในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ต่อมาพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ขณะดำรงพระอิสริยยศ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราวุธ สยามมกุฎราชกุมาร เป็นสภานายกหอพระสมุดวชิรญาณสำหรับพระนคร หอพระสมุดวชิรญาณสำหรับพระนครก็ได้พัฒนาและเจริญรุ่งเรืองขึ้นตามลำดับ เมื่อพระองค์เสด็จเถลิงถวัลย์ราชสมบัติบรมราชาภิเษกแล้ว จึงโปรดเกล้าฯ ให้ย้ายหอพระสมุดวชิรญาณสำหรับพระนครมาไว้ที่ตึกใหญ่ ริมถนนหน้าพระธาตุ ซึ่งเรียกว่าตึกถาวรวัตถุ และพระองค์ได้เสด็จพระราชดำเนินทรงประกอบพิธีเปิด เมื่อวันที่ 6 มกราคม 2459

กิจการของหอพระสมุดวชิรญาณสำหรับพระนครเจริญก้าวหน้าขึ้นเป็นลำดับได้มีการรวบรวมหนังสืออันทรงคุณค่าของประเทศไว้ได้เป็นจำนวนมากและยังได้วางรากฐานการจัดห้องสมุดตามมาตรฐานสากลหลายประการ เช่น การจัดหมวดหมู่หนังสือ การจัดทำบัตรรายการค้นหนังสือ การจัดทำบรรณานุกรม และการจัดพิมพ์หนังสือที่มีคุณค่าต่าง ๆ จำนวนมาก เป็นต้น

ในปี พ.ศ. 2469 พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 โปรดเกล้าฯ ให้แยกหอพระสมุดวชิรญาณสำหรับพระนครออกเป็น 2 ตึก คือ หอพระสมุดวชิราวุธ ให้ใช้เป็นที่เก็บรวบรวมเอกสารตีพิมพ์ และ หอพระสมุดวชิรญาณ ให้ใช้เป็นที่เก็บรวบรวมหนังสือตัวเขียนและตู้พระธรรม

ปี พ.ศ. 2476 รัฐบาลได้จัดตั้งกรมศิลปากรขึ้นและมีพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกำหนดให้หอพระสมุดสำหรับพระนคร มีฐานะเป็นกอง กองหนึ่งในกรมศิลปากรเรียกว่า กองหอสมุด และได้มีการเปลี่ยนแปลงชื่อ หอพระสมุดสำหรับพระนคร เป็นหอสมุดแห่งชาติในเวลาต่อมา หอสมุดแห่งชาติได้พัฒนากิจการเจริญรุ่งเรืองขึ้นตามลำดับและมีผู้ใช้บริการจำนวนมาก

ในปี พ.ศ. 2505 รัฐบาลจึงได้อนุมัติงบประมาณก่อสร้างอาคารหอสมุดแห่งชาติขึ้น เป็นอาคารทรงไทย สูง 5 ชั้น ที่บริเวณท่าवासกรี ถนนสามเสน และได้มีพิธีเปิดอย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม 2509 จนกระทั่งปัจจุบันสำนักหอสมุดแห่งชาติ ก็ยังคงตั้งอยู่ ณ ท่าवासกรี

ถนนสามเสน เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร เช่นเดิม โดยอยู่ในสังกัดของกรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม

4.2 การบริหารงานและการแบ่งส่วนราชการของหอสมุดแห่งชาติ

4.2.1 สถานะและโครงสร้างการบังคับบัญชาของหอสมุดแห่งชาติ

หอสมุดแห่งชาติเป็นหน่วยงานราชการหน่วยงานหนึ่งที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ

กรมศิลปากรตามกฎหมายกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม พ.ศ.2545 ดังนั้น หอสมุดแห่งชาติจึงมีสถานะเป็นส่วนราชการมีฐานะเทียบเท่ากับกองในสังกัดของกระทรวงวัฒนธรรม ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 โดยมีได้มีกฎหมายเฉพาะจัดตั้งขึ้นแต่อย่างใด ซึ่งส่งผลให้การดำเนินการต่างๆ ของหอสมุดแห่งชาติจะต้องเป็นไปตามกฎหมายและระเบียบที่ใช้บังคับกับส่วนราชการ ดังนี้

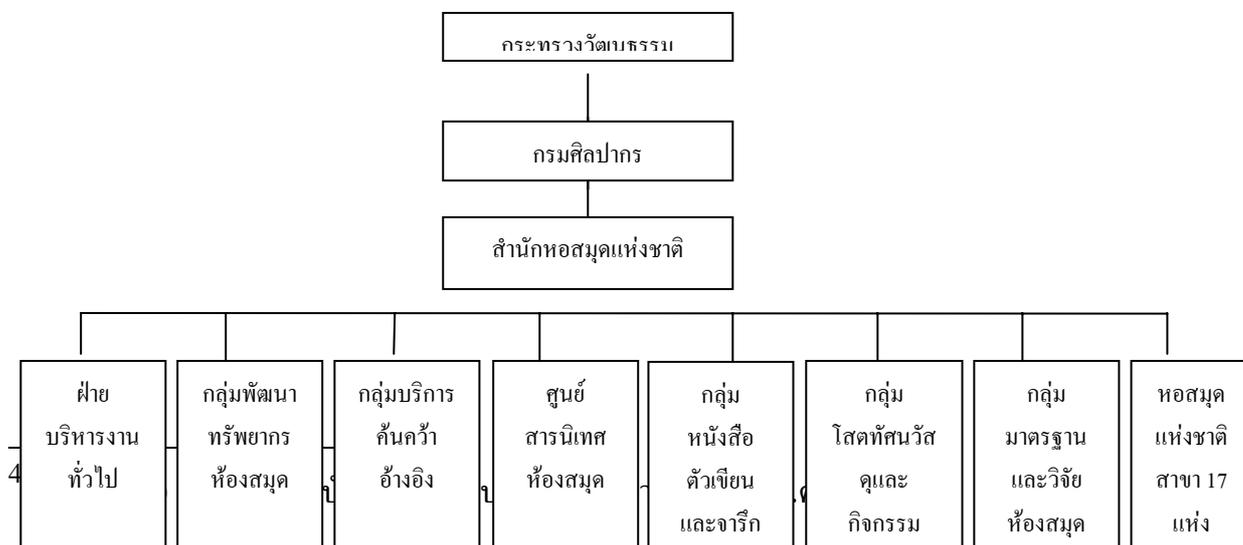
(1) การดำเนินการของหอสมุดแห่งชาติต้องอยู่ภายใต้นโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมซึ่งจะต้องสอดคล้องกับนโยบายที่คณะรัฐมนตรีกำหนด⁴⁶

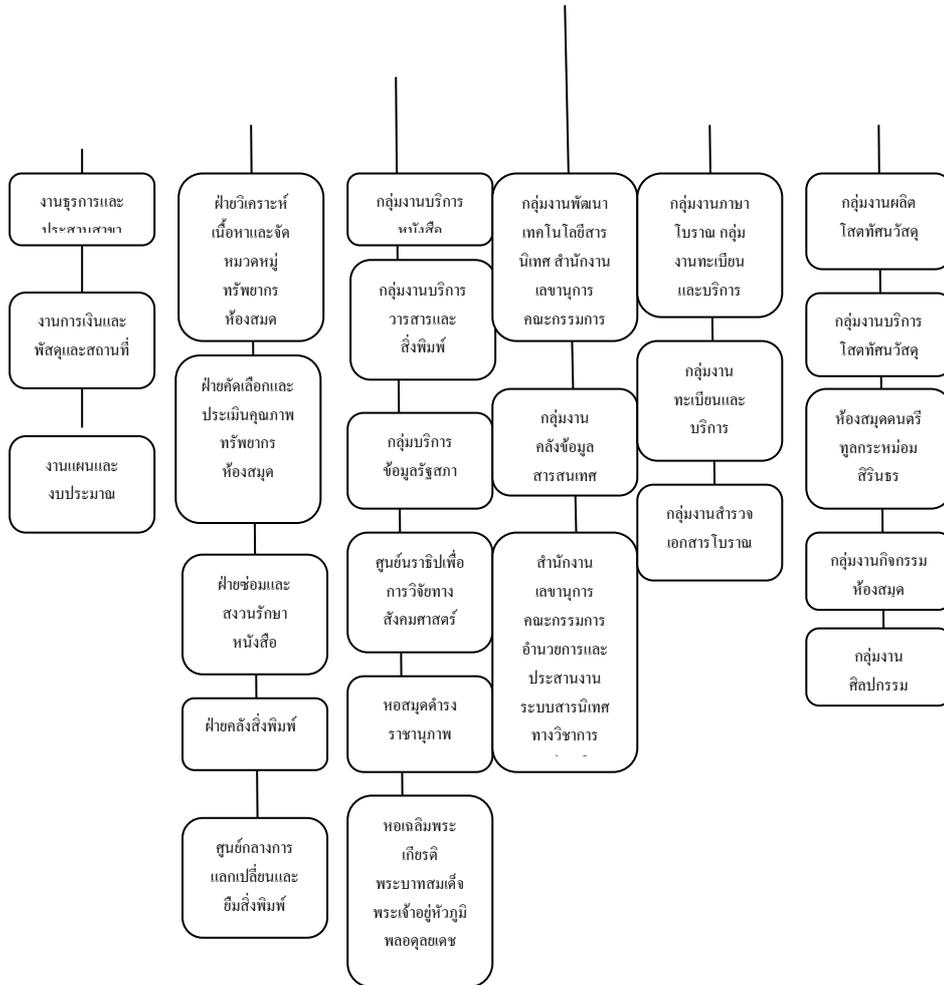
(2) การบรรจุ แต่งตั้ง และโยกย้ายเจ้าหน้าที่ของหอสมุดแห่งชาติอยู่ภายใต้การดูแลของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2535

(3) งบประมาณในการบริหารงานของหอสมุดแห่งชาติ เป็นงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจากส่วนกลางตามพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ.2502 โดยมีได้มีงบประมาณในการบริหารงานของตนเองเป็นการเฉพาะ

4.2.2 การแบ่งส่วนงานต่าง ๆ ภายในหอสมุดแห่งชาติ

ดังที่ได้กล่าวแล้วว่า หอสมุดแห่งชาติมีสถานะเป็นสำนักเทียบเท่ากับกองในสังกัดของกรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมเป็นผู้บังคับบัญชาตามกฎหมาย ดังนั้น แผนภาพของโครงสร้างการบังคับบัญชา ตลอดจนการแบ่งส่วนงานต่าง ๆ ภายในหอสมุดแห่งชาติจึงปรากฏตามแผนภาพดังนี้

4.3 อำนาจหน้าที่ ระบบงานของหอสมุดแห่งชาติ ตลอดจนบทบาทความสำคัญของหอสมุดแห่งชาติที่มีผลต่อการเรียนรู้ของประชาชนในปัจจุบัน

4.3.1 อำนาจหน้าที่ของหอสมุดแห่งชาติ

ตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม พ.ศ.2545 กำหนดอำนาจและหน้าที่ของสำนักหอสมุดแห่งชาติไว้ดังนี้

1. ดำเนินการจัดหา รวบรวม และสงวนรักษาทรัพย์สินทางปัญญา วิทยาการ ศิลปกรรมและวัฒนธรรมของชาติไม่ว่าจะอยู่ในรูปของหนังสือ ตัวเขียน เอกสารโบราณและจารึก หนังสือ ตัวพิมพ์ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อทัศนวัสดุ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ที่ผลิตจากในประเทศและต่างประเทศ

ในทางปฏิบัติ หอสมุดแห่งชาติมีวิธีการในการจัดหา รวบรวมหนังสือ เอกสารและสื่อสิ่งพิมพ์ อยู่ 5 วิธีด้วยกัน คือ

- (1) การได้มาซึ่งสิ่งพิมพ์ตามพระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ.2484
- (2) การจัดซื้อตามงบประมาณของรัฐบาล
- (3) การขอรับสิ่งพิมพ์รัฐบาลจากหน่วยราชการและรัฐวิสาหกิจตามมติคณะรัฐมนตรี
- (4) การขอรับเป็นอนิบันทนาการ

(5) การแลกเปลี่ยนในประเทศและต่างประเทศทั้งระดับรัฐบาลกับรัฐบาล และระดับห้องสมุดกับห้องสมุดทั่วโลก

2. ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ดำเนินงานด้านเทคนิค วิชาการบรรณารักษศาสตร์ สารนิเทศศาสตร์และเทคโนโลยีสารนิเทศตามหลักมาตรฐานสากล รวมทั้ง การให้การฝึกอบรม แก่บุคลากรของหน่วยงาน สถาบันการศึกษาในและต่างประเทศ

3. ให้บริการการอ่าน ศึกษา ค้นคว้า และวิจัยแก่ประชาชน เพื่อให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต และการศึกษาตามอัธยาศัย

4. เป็นศูนย์ประสานงานระบบสารสนเทศทางวิชาการแห่งชาติ

5. เป็นศูนย์ข้อมูลวารสารระหว่างชาติแห่งประเทศไทย และภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ศูนย์กำหนดมาตรฐานสากลของหนังสือและวารสาร ศูนย์กำหนดรายละเอียดทางบรรณานุกรมของหนังสือที่จัดพิมพ์ในประเทศ และเป็นศูนย์กลางการแลกเปลี่ยนและยืมสิ่งพิมพ์

6. เป็นคลังสิ่งพิมพ์ของชาติ และศูนย์รวมสิ่งพิมพ์ขององค์การสหประชาชาติ

4.3.2 ระบบงานของหอสมุดแห่งชาติ

จากอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ใน กฎกระทรวง สำนักหอสมุดแห่งชาติจึงได้กำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของส่วนงานต่าง ๆ ภายในหอสมุดแห่งชาติขึ้น ให้สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ดังกล่าว และสะท้อนออกมาเป็นการให้บริการของหอสมุดแห่งชาติแก่ประชาชน ดังต่อไปนี้

- 1) บริการห้องอ่านหนังสือ
- 2) บริการหนังสือ วารสาร วิทยานิพนธ์ งานวิจัย ตัวเขียน และตัวจารึก
- 3) บริการสืบค้นหนังสือ วารสาร หรือบทความ ซึ่งรวมทั้งการให้บริการสืบค้นข้อมูลที่เป็นตัวเขียนและตัวจารึกผ่านทางระบบอินเทอร์เน็ตทางเว็บไซต์ ของหอสมุดแห่งชาติ
- 4) บริการออกเลข ISBN สำหรับหนังสือ จุลสาร ทั้งที่อยู่ในรูปของสิ่งพิมพ์และที่ไม่ใช่สิ่งพิมพ์ เพื่อใช้เป็นรหัสเฉพาะตัวของหนังสือแต่ละเล่ม ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความสะดวก ถูกต้อง และรวดเร็วในการสั่งซื้อหนังสือ การยืม การคืน การยืมระหว่างห้องสมุด การสืบค้น และการแลกเปลี่ยนข้อมูล
- 5) บริการข้อมูลทางบรรณานุกรมของหนังสือ (Cataloging in Publication :CIP) ซึ่งได้แก่ การกำหนดรายละเอียดทางบรรณานุกรม เลขหมู่หนังสือ และหัวเรื่อง ในหนังสือก่อนการจัดพิมพ์เป็นรูปเล่ม ให้แก่สำนักพิมพ์หรือผู้จัดพิมพ์หนังสือ เพื่อนำข้อมูลที่กำหนดไปพิมพ์ไว้หลังหน้าปกใน (Verso of title page) ของหนังสือ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออำนวยความสะดวกต่อห้องสมุดต่างๆ ต่อสำนักพิมพ์หรือผู้จัดพิมพ์จำหน่ายหนังสือและเพื่อประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้า วิจัย และการจัดทำบรรณานุกรม
- 6) บริการฐานข้อมูลบรรณานุกรมแห่งชาติ ซึ่งเป็นการรวบรวมฐานข้อมูลของสิ่งพิมพ์ทั้งหมดในประเทศไทยไว้ที่เดียวกัน โดยในปัจจุบันหอสมุดแห่งชาติได้ให้บริการ

ข้อมูลบรรณานุกรมแห่งชาติทางอินเทอร์เน็ตแล้ว โดยสามารถค้นฐานข้อมูลที่ตีพิมพ์ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 ได้

- 7) จัดนิทรรศการและโครงการต่าง ๆ ตลอดปี เพื่อเป็นการกระจายความรู้และวัฒนธรรมสู่ประชาชนในท้องที่ต่าง ๆ เช่น โครงการหอสมุดแห่งชาติสู่สถานศึกษา และชุมชน กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และนิทรรศการ “วรรณกรรม...นาฏศิลป์...ดนตรี สมัยรัตนโกสินทร์”⁴⁷ เป็นต้น

เมื่อได้พิจารณาถึงอำนาจหน้าที่ ตลอดจนบริการของหอสมุดแห่งชาติแล้ว จะเห็นได้ว่าหอสมุดแห่งชาติมีบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่งต่อกระบวนการเรียนรู้ของประชาชนในสังคม ดังจะเห็นได้จากการเป็นศูนย์กลางในการเก็บรวบรวมหนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์ และสื่อความรู้ ตลอดจนข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ เพื่อให้บริการแก่นักเรียน นิสิต นักศึกษา และประชาชน นอกจากนี้หอสมุดแห่งชาติยังเป็นแหล่งในการเก็บรวบรวมข้อมูลความรู้ระดับชาติโดยเป็นหน่วยงานที่จัดทำบรรณานุกรมแห่งชาติซึ่งจะเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการสืบค้นแหล่งข้อมูลต่าง ๆ อันจำเป็นต่อการศึกษาค้นคว้า และวิจัยอีกด้วย

นอกจากบทบาทการเป็นแหล่งเก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ซึ่งถือเป็นบทบาทของหอสมุดแห่งชาติในเชิงรับ (passive) แล้ว หอสมุดแห่งชาติยังมีบทบาทในการเผยแพร่ความรู้แก่ประชาชนในเชิงรุก (active) อีกด้วย ซึ่งตัวอย่างสำคัญในการแสดงบทบาทในเชิงรุกที่เห็นได้ชัด คือ การจัดนิทรรศการ อภิปราย บรรยาย สาธิต และงานแสดงต่าง ๆ โดยมีมุ่งเผยแพร่ความรู้และส่งเสริมการอ่านแก่ประชาชนทั่วไป เยาวชน นิสิต นักศึกษา และบุคลากรในสถาบัน องค์กร และหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

นอกจากนั้น หอสมุดแห่งชาติยังมีบทบาทสำคัญในการอนุรักษ์เอกสารภาษาโบราณ หนังสือหายาก รวมทั้งตัวเขียน และตัวจารึกซึ่งไม่สามารถหาดูที่ไหนได้อีกด้วย อย่างไรก็ตาม แม้ว่าหอสมุดแห่งชาติจะมีบทบาทหน้าที่ในการอนุรักษ์เอกสารภาษาโบราณดังที่กล่าวไปแล้ว ซึ่งดูเสมือนว่าหอสมุดแห่งชาติทำหน้าที่เก็บเอกสารจดหมายเหตุของชาติด้วยอีกประการหนึ่งก็ตาม แต่จากการศึกษาพบว่า หน่วยงานหลักที่มีหน้าที่ในการเก็บรวบรวมเอกสารจดหมายเหตุ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เอกสารจากส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และองค์กรต่าง ๆ อยู่ภายใต้การดูแลของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ ซึ่งเป็นหน่วยงานอีกหน่วยงานหนึ่งที่แยกต่างหากจากสำนักหอสมุดแห่งชาติ แต่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรมเช่นกัน

4.4 การดำเนินงานของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ⁴⁸

⁴⁷ <http://www.nlt.go.th/theventyear.htm> 9 ธันวาคม 2549

⁴⁸ หอจดหมายเหตุแห่งชาติ มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

- ศึกษา ค้นคว้า และวางระบบ เพื่อการรวบรวมเอกสารจากส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และองค์กรต่าง ๆ

4.4.1 ความเป็นมา และอำนาจหน้าที่ของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ

1.ความเป็นมาของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ

หอจดหมายเหตุแห่งชาติทำหน้าที่เก็บรักษาเอกสารราชการตั้งแต่สมัยปลายรัชกาลที่ 4 จนถึงเอกสารราชการสมัยปัจจุบัน เอกสารสำคัญที่จัดเก็บไว้ที่หอจดหมายเหตุแห่งชาติได้แก่ เอกสารของกรมราชเลขาธิการ ซึ่งเป็นเอกสารราชการแผ่นดินสมัยรัชกาลที่ 5-7 เอกสารสำนักนายกรัฐมนตรี ซึ่งเป็นเอกสารการบริหารราชการนับตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงการปกครอง รวมถึงเอกสารของกระทรวงและหน่วยงานต่างๆ เช่น กระทรวงศึกษาธิการ กรมที่ดิน การรถไฟแห่งประเทศไทย และสภาอากาศไทย เป็นต้น นอกจากเอกสารราชการดังกล่าวแล้ว หอจดหมายเหตุแห่งชาติยังเก็บรักษาเอกสารส่วนบุคคลซึ่งเป็นเอกสารของรัฐบุรุษ นักปกครอง นักการเมือง และบุคคลสำคัญของประเทศในสาขาต่างๆ ซึ่งเจ้าของเอกสารหรือทายาทมอบไว้เป็นสมบัติของชาติ เพื่อประโยชน์ในการศึกษาวิจัย ตัวอย่างเอกสารสำคัญประเภทนี้ คือ เอกสารชุดส่วนพระองค์ สมเด็จฯ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ เอกสารหม่อมหลวงปิ่น มาลากุล และเอกสารพระยาอนุমানราชธนะ (เสฐียรโกเศศ) เป็นต้น

นอกจากนั้น หอจดหมายเหตุแห่งชาติยังได้รวบรวมหลักฐานที่เกี่ยวกับเหตุการณ์สำคัญของประเทศมาเก็บรักษาไว้ ทั้งหลักฐานจากวารสาร หนังสือพิมพ์ ประกาศ ใบปลิว ภาพถ่าย และเทปบันทึกความทรงจำต่างๆ ของผู้มีบทบาทในเหตุการณ์สำคัญ เพื่อใช้เป็นเอกสารอ้างอิงควบคู่กับเอกสารราชการ รวมทั้งจัดทำสำเนาเอกสารที่มีคุณค่าของประเทศ ทั้งที่อยู่ในหอจดหมายเหตุแห่งชาติและที่อยู่ในต่างประเทศมาเก็บไว้และให้บริการแก่ประชาชนด้วย

หอจดหมายเหตุแห่งชาติมีห้องบริการค้นคว้าวิจัยแบ่งเป็น 2 ห้อง คือ ห้องบริการกรมหลวงพิชิตปรีชากร ให้บริการค้นคว้าวิจัยเอกสารจดหมายเหตุลายลักษณ์อักษร ได้แก่ เอกสารโต้ตอบทางราชการ เอกสารส่วนบุคคล สิ่งพิมพ์รัฐบาล เอกสารประวัติศาสตร์ร่วมสมัย หนังสืออ้างอิง เป็นต้น และห้องบริการบูรฉัตร ให้บริการค้นคว้าวิจัยเอกสารโสตทัศนจดหมายเหตุ ได้แก่ ภาพถ่ายสไลด์ แถบบันทึกเสียง แถบวีดิทัศน์ แผนที่ โปสเตอร์ เป็นต้น

2.อำนาจหน้าที่ของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ

ให้สอดคล้องกับกฎหมาย ว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของทางราชการ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

- ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และประเมินคุณค่าเพื่อการจัดเก็บ รักษา การพัฒนา การอนุรักษ์ การเผยแพร่

และการให้บริการเอกสารจดหมายเหตุ

- ดำเนินงานด้านหอจดหมายเหตุเฉพาะ
- บันทึกเหตุการณ์สำคัญของชาติที่เกิดขึ้นทั้งในและต่างประเทศ
- ดำเนินการเกี่ยวกับหอภาพยนตร์แห่งชาติ
- เป็นศูนย์ข้อมูล และศูนย์ประสานงานจดหมายเหตุทั้งในและต่างประเทศ

หอจดหมายเหตุแห่งชาติ ท้าวสุกรี มีหน้าที่เก็บเอกสารราชการ เอกสารสำคัญๆ ของประเทศที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และทางการวิจัย รวมเรียกเป็น จดหมายเหตุ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรักษาไว้เป็นหลักฐานยืนยันต่อไป โดยจะรับมอบเอกสารที่สิ้นสุดการปฏิบัติงานแล้ว สำหรับเอกสารที่มีอายุตั้งแต่ 25 ปีขึ้นไปจะมีนักจดหมายเหตุและเจ้าหน้าที่จดหมายเหตุเป็นผู้ดำเนินงานตามหลักวิชาการ

เอกสารที่รับมอบจะได้รับการประเมินคุณค่าเอกสาร ได้รับการดูแล เก็บรักษา และอนุรักษ์ตามหลักวิชาการอนุรักษ์เอกสารจดหมายเหตุอย่างดี นักจดหมายเหตุจะจัดเอกสารและทำเครื่องมือช่วยค้นคว้าชนิดต่างๆ เพื่อควบคุมเอกสารและอำนวยความสะดวกแก่ผู้ค้นคว้า เอกสารจดหมายเหตุที่จัดเรียบร้อยแล้วจะบรรจุไว้ในแฟ้มและกล่องเอกสารที่มีขนาดและแบบตามมาตรฐานของจดหมายเหตุประเภทต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นประเภทกระดาษแผ่น ภาพถ่าย แผนที่ แผนที่แบบแปลน แถบบันทึกเสียง และไมโครฟิล์ม สำหรับเอกสารต้นฉบับส่วนใหญ่ได้แก่ ใบบอก สาระตรา ฎีกา รายงานการประชุม หนังสือโต้ตอบ บันทึกความเห็น ประกาศพระราชบัญญัติ รายงานการตรวจราชการ สถิติ แผนภูมิ และตาราง เป็นต้น

หอจดหมายเหตุแห่งชาติ มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

- ศึกษา ค้นคว้า และวางระบบ เพื่อการรวบรวมเอกสารจากส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และองค์กรต่างๆ ให้สอดคล้องกับกฎหมาย ว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของทางราชการ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
- ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และประเมินคุณค่าเพื่อการจัดเก็บ รักษา การพัฒนา การอนุรักษ์ การเผยแพร่และการให้บริการเอกสารจดหมายเหตุ
- ดำเนินงานด้านหอจดหมายเหตุเฉพาะ
- บันทึกเหตุการณ์สำคัญของชาติที่เกิดขึ้นทั้งในและต่างประเทศ
- ดำเนินการเกี่ยวกับหอภาพยนตร์แห่งชาติ
- เป็นศูนย์ข้อมูล และศูนย์ประสานงานจดหมายเหตุทั้งในและต่างประเทศ

4.4.2 ภารกิจของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ

หอจดหมายเหตุแห่งชาติได้กำหนดภารกิจที่จะต้องปฏิบัติไว้ดังนี้

- (1) แสวงหา รวบรวม ประเมินคุณค่า เก็บรักษา อนุรักษ์ และให้บริการเอกสารสำคัญของชาติ
- (2) ศึกษา ค้นคว้าและวิจัยทางวิชาการจดหมายเหตุ เพื่อการพัฒนาและเผยแพร่เอกสารสำคัญของชาติ
- (3) บันทึกเหตุการณ์สำคัญของชาติที่เกิดขึ้นทั้งในประเทศและต่างประเทศไว้เป็นหลักฐานอ้างอิงทางประวัติศาสตร์ของชาติ
- (4) แสวงหา รวบรวม ประเมินคุณค่า เก็บรักษา อนุรักษ์และให้บริการภาพยนตร์ไทย
- (5) ดำเนินงานจดหมายเหตุในส่วนภูมิภาค

(6) เป็นศูนย์กลางความร่วมมือเกี่ยวกับกิจการจดหมายเหตุทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ

(7) เป็นศูนย์รับฝากเก็บเอกสารสำคัญของส่วนราชการ

(8) เป็นศูนย์ให้บริการสารนิเทศจดหมายเหตุ

(9) เผยแพร่กิจกรรมจดหมายเหตุ

(10) นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการปฏิบัติงานจดหมายเหตุ

4.5 มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของหอสมุดแห่งชาติ

โดยเหตุที่หอสมุดแห่งชาติของประเทศไทยเป็นเพียงหน่วยงานราชการหน่วยงานหนึ่ง ซึ่งมิได้มีกฎหมายจัดตั้งขึ้น ดังนั้น จึงมิได้มีกฎหมายฉบับใดที่กำหนดเกี่ยวกับการบริหารงานหรือการดำเนินการของหอสมุดแห่งชาติไว้เป็นการเฉพาะ ซึ่งต่างจากกรณีของ NLA ที่จัดตั้งขึ้นโดยอำนาจของกฎหมาย และกฎหมายดังกล่าวก็ได้กำหนดอำนาจหน้าที่และโครงสร้างการดำเนินงานของ NLA ไว้อย่างชัดเจน

อย่างไรก็ดี จากการศึกษาพบว่า การดำเนินงานของหอสมุดแห่งชาติจะต้องอยู่ภายใต้หรือเกี่ยวข้องกับกฎหมายบางฉบับ ซึ่งสามารถจำแนกได้ออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ ๆ ได้แก่

1. กฎหมายที่เกี่ยวกับการบริหารงานของหอสมุดแห่งชาติในฐานะที่เป็นส่วนราชการแห่งหนึ่ง

ดังที่ได้กล่าวแล้วว่า หอสมุดแห่งชาติของประเทศไทยเป็นหน่วยงานราชการหน่วยงานหนึ่ง ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงวัฒนธรรมซึ่งถือเป็นหน่วยราชการส่วนกลาง ดังนั้น การดำเนินงานหอสมุดแห่งชาติจึงต้องเป็นไปตามกฎหมายกลางที่กำกับดูแลการดำเนินการของส่วนราชการนั้น เช่น พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2534 พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ.2502 และพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2535 เป็นต้น ซึ่งจะมีรายละเอียดเป็นไปตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องดังกล่าว

2. กฎหมายที่กำหนดเกี่ยวกับการรวบรวมหนังสือ เอกสาร สื่อสิ่งพิมพ์เข้าสู่การดูแลของหอสมุดแห่งชาติ

กฎหมายที่ให้อำนาจแก่หอสมุดแห่งชาติในการรวบรวมข้อมูลเข้าสู่การเก็บรักษาของหอสมุดแห่งชาตินั้นมีเพียงกฎหมายว่าด้วยการพิมพ์ ซึ่งประกาศใช้บังคับมาตั้งแต่ พ.ศ.2484 เท่านั้นที่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับประเด็นดังกล่าว แต่โดยเหตุที่กฎหมายว่าด้วยการพิมพ์ดังกล่าวได้ถูกตราขึ้นโดยมิได้มุ่งเน้นในเรื่องอำนาจหน้าที่ของหอสมุดแห่งชาติเป็นหลัก หากแต่มีเจตนารมณ์เพื่อควบคุม ผู้พิมพ์และผู้โฆษณา ซึ่งจะเห็นได้จากบทบัญญัติส่วนใหญ่ในกฎหมายดังกล่าวจะเน้นการควบคุมผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา บรรณาธิการ หรือเจ้าของหนังสือพิมพ์ โดยกำหนดให้บุคคลดังกล่าวเหล่านั้นต้องเข้ามาอยู่ในระบบการกำกับดูแลของรัฐ โดยต้องได้รับอนุญาตจากทางการก่อน⁴⁹ นอกจากนี้ ยังมีบทบัญญัติที่ป้องกันมิให้มีการตีพิมพ์ หรือโฆษณา

⁴⁹ มาตรา 27 แห่งพระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ.2484

หนังสือ หรือสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนด้วย ดังจะเห็นได้จากการให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานการพิมพ์ในการสั่งห้ามการขายหรือจ่ายแจกสิ่งพิมพ์นั้น รวมทั้งมีอำนาจยึดสิ่งพิมพ์หรือหนังสือพิมพ์เหล่านั้นด้วย⁵⁰

ส่วนประเด็นที่เกี่ยวกับการรวบรวมข้อมูลเข้าสู่หอสมุดแห่งชาตินั้น มีกำหนดไว้เพียงใน มาตรา 20 และมาตรา 32 โดยเนื้อหาสาระสำคัญของบทบัญญัติทั้งสองมาตราดังกล่าว คือการกำหนดให้ผู้โฆษณา⁵¹ ต้องส่งสิ่งพิมพ์ที่พิมพ์ขึ้นในราชอาณาจักรจำนวนสองฉบับให้กับหอสมุดแห่งชาติภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่พิมพ์เสร็จโดยไม่คิดราคาและค่าส่ง ตามมาตรา 20 และ ผู้โฆษณาต้องส่งหนังสือพิมพ์จำนวนสองฉบับให้กับหอสมุดแห่งชาติในวันที่โฆษณา⁵² ตามมาตรา 32 โดยหากผู้โฆษณาไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัตินี้ดังกล่าวต้องระวางโทษปรับเพียงไม่เกินสิบสองบาท⁵³ นอกจากนี้ กฎหมายดังกล่าวก็มิได้มีบทบัญญัติใดที่กล่าวไว้โดยชัดแจ้งว่าให้หอสมุดแห่งชาติมีอำนาจตามกฎหมายที่จะดำเนินการใดในกรณีที่ผู้โฆษณาไม่ส่งสิ่งพิมพ์หรือหนังสือพิมพ์ให้แก่หอสมุดแห่งชาติ

3.กฎหมายที่คุ้มครองบรรณารักษ์ของห้องสมุดในการทำงานอันมีลิขสิทธิ์

สืบเนื่องจาก ในบางกรณี หอสมุดแห่งชาติอาจไม่สามารถจัดหาหนังสือหรือสิ่งพิมพ์ที่มีความสำคัญและมีคุณค่ามาเก็บรักษาไว้ด้วยเหตุผลบางประการ ไม่ว่าจะเป็น ผู้พิมพ์หรือผู้โฆษณา ไม่ได้ส่งสิ่งพิมพ์หรือหนังสือดังกล่าวให้ตามที่กฎหมายกำหนด และหอสมุดแห่งชาติไม่สามารถหาหนังสือดังกล่าวได้จากที่ใดอีก หรือหนังสือหรือสิ่งพิมพ์ดังกล่าวมีจำนวนไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชนผู้ใช้บริการ จึงมีความจำเป็นที่บรรณารักษ์ของหอสมุดแห่งชาติจะต้องจัดทำสำเนาของหนังสือหรือสิ่งพิมพ์ดังกล่าวซึ่งอาจเข้าข่ายเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ของเจ้าของผลงานนั้น อย่างไรก็ตาม กฎหมายลิขสิทธิ์ฉบับปัจจุบันได้ให้ความคุ้มครองแก่บรรณารักษ์ของห้องสมุดซึ่งรวมถึงหอสมุดแห่งชาติไว้แล้วว่า หากการดำเนินการดังกล่าวเป็นการทำเพื่อใช้ในหอสมุด หรือทำข้างงานบางตอนให้แก่บุคคลอื่นเพื่อประโยชน์ในการวิจัยและศึกษา และการทำซ้ำดังกล่าวมิได้มีวัตถุประสงค์เพื่อหากำไร⁵⁴ การดำเนินการดังกล่าวก็ไม่ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์

⁵⁰ มาตรา 9 และมาตรา 36 แห่งพระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ. 2484

⁵¹ มาตรา 4 กำหนดนิยามของคำว่า “ผู้โฆษณา” หมายความว่า บุคคลซึ่งรับผิดชอบในการผลิตสิ่งพิมพ์และจัดให้สิ่งพิมพ์นั้นแพร่หลายด้วยประการใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นโดยการขาย เสนอขายจ่ายแจก หรือเสนอขายแจกและไม่ว่าการนั้นจะเป็นการให้เปล่าหรือไม่

⁵² มาตรา 32 พรบ. การพิมพ์ พ.ศ. 2484

⁵³ มาตรา 59 พรบ. การพิมพ์ พ.ศ. 2484

⁵⁴ มาตรา 34 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

4.6 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของหอสมุดแห่งชาติ

จากการศึกษาพบว่าปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาและอุปสรรคต่อการดำเนินงานของหอสมุดแห่งชาติ ที่สำคัญอาจสรุปได้ดังนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับโครงสร้างการบังคับบัญชา

โดยเหตุที่หอสมุดแห่งชาติของประเทศไทยเป็นส่วนราชการ และอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายที่เกี่ยวกับการกำกับดูแลส่วนราชการ ระบบการบริหารงานและการบังคับบัญชาจึงยังอยู่ในลักษณะขององค์กรขนาดใหญ่ (Bureaucracy) กล่าวคือ มีสายบังคับบัญชาหลายชั้นตอน และทุกอย่างก็จะกลับไปสู่การตัดสินใจของบุคคลเพียงคนเดียวคือรัฐมนตรีในลักษณะของสามเหลี่ยมพระมิต⁵⁵ ซึ่งทำให้เกิดการล่าช้าในการตัดสินใจ

ดังนั้น แม้ว่าจะได้มีการกำหนดให้หอสมุดแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการต่างๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหอสมุดแห่งชาติ เช่นการวางแผนพัฒนาระบบห้องสมุดอัตโนมัติของหอสมุดแห่งชาติ การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานของหอสมุดแห่งชาติ การปรับปรุงโครงสร้างการบริหารงานและการพัฒนาบุคลากรของหอสมุดแห่งชาติ ก็ตาม แต่การดำเนินการดังกล่าวก็จะต้องผ่านขั้นตอนตามสายบังคับบัญชาจนถึงระดับรัฐมนตรี เพราะเหตุว่ารัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมเป็นผู้บังคับบัญชาโดยตรงของสำนักหอสมุดแห่งชาติตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 จึงทำให้เกิดการล่าช้าในการดำเนินงาน จะเห็นว่าจนถึงปัจจุบันหอสมุดแห่งชาติก็ยังไม่ได้มีการปรับปรุงให้เป็นห้องสมุดที่ทันสมัยแต่อย่างใด

2. ปัญหาเกี่ยวกับการให้ความสำคัญแก่หอสมุดแห่งชาติในการส่งเสริมการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของประชาชน

จากการศึกษาพบว่า รัฐบาลยังมีไม่ได้ให้ความสำคัญแก่บทบาทของหอสมุดแห่งชาติในการเป็นองค์กรที่ส่งเสริมการพัฒนาการเรียนรู้ของประชาชนเท่าที่ควร ทั้งนี้ ด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้

(1) แม้ว่ากฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม พ.ศ. 2545 จะได้กำหนดอำนาจและหน้าที่ของสำนักหอสมุดแห่งชาติไว้ดูเสมือนว่าหอสมุดแห่งชาติจะมีบทบาทในการส่งเสริมการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของประชาชน และจากแผนบริหารราชการแผ่นดิน ปี พ.ศ. 2548 - 2551 ซึ่งออกตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 จะได้กำหนดให้มีการพัฒนาคนและสังคมที่มีคุณภาพ โดยการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ให้เป็นประเด็นยุทธศาสตร์หลักหนึ่งในเก้าประการที่รัฐบาลมุ่งเน้นให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก⁵⁶ โดยกลยุทธ์หลักในประเด็นยุทธศาสตร์ดังกล่าวได้กำหนดให้มีการสร้างแหล่งบริการองค์ความรู้⁵⁷ ซึ่งอาจจะดูเหมือนว่ารัฐบาลได้ให้ความสำคัญแก่

⁵⁵ วรเดช จันทรศร, *ปรัชญาของการบริหารภาครัฐ*, คณะกรรมการปฏิรูประบบราชการ สำนักนายกรัฐมนตรี, พ.ศ. 2539 หน้า 40

⁵⁶ แผนบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2548 - 2551 หน้า 5, 6 และ 7

⁵⁷ แผนบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2548 - 2551 หน้า 21

บทบาทของหอสมุดแห่งชาติก็ตาม แต่เนื่องจากแผนบริหารราชการแผ่นดินดังกล่าวกำหนดให้กระทรวง ศึกษาธิการเป็นเจ้าภาพในการขับเคลื่อนกลยุทธ์หลักในประเด็นยุทธศาสตร์ดังกล่าว โดยที่หอสมุดแห่งชาติมิได้เป็นส่วนราชการในสังกัดของกระทรวงศึกษาธิการ การดำเนินการดังกล่าวจึงอาจเกิดปัญหาในทางปฏิบัติ ทำให้ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

(2) เมื่อพิจารณาในส่วนของประเด็นยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวกับกระทรวงวัฒนธรรมที่หอสมุดแห่งชาติสังกัดอยู่แล้ว จะเห็นได้ว่าเป็นการเน้นเฉพาะการอนุรักษ์ สืบทอดประเพณี วัฒนธรรมที่ดั้งเดิมและพัฒนาภูมิปัญญาให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม โดยมีได้กล่าวถึงส่วนที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของหอสมุดแห่งชาติ หรือการพัฒนาห้องสมุดแห่งชาติ แต่อย่างไร

(3) แม้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 จะได้กล่าวถึงบทบาทของห้องสมุด ในฐานะเป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอยู่ด้วย โดยมาตรา 25 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว กำหนดว่า “รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การศึกษาและนันทนาการ แหล่งข้อมูล และแหล่งการเรียนรู้อื่นอย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ” แต่โดยเหตุที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการซึ่งเป็นรัฐมนตรีที่มีอำนาจรักษาการตามกฎหมายและมีอำนาจออกกฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศต่างๆ เพื่อปฏิบัติตามกฎหมายดังกล่าวนี้ มิได้มีอำนาจในการออกกฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศใดๆ ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาหอสมุดแห่งชาติ เนื่องจากกฎหมายดังกล่าวมิได้กล่าวถึงอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาหอสมุดแห่งชาติไว้โดยเฉพาะ ดังนั้น กฎหมายดังกล่าวจึงไม่อาจเอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาหอสมุดแห่งชาติได้อย่างเต็มที่และเหมาะสม

3. ปัญหาเกี่ยวกับอำนาจตามกฎหมายในการเก็บรวบรวมเอกสาร หนังสือ สื่อสิ่งพิมพ์เข้าสู่ความดูแลของหอสมุดแห่งชาติ

ในปัจจุบัน แม้ว่าหอสมุดแห่งชาติจะมีวิธีการเก็บรวบรวมเอกสาร หนังสือและสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ เข้ามาอยู่ในความดูแลของหอสมุดแห่งชาติเพื่อให้ประชาชนได้ศึกษาค้นคว้า ซึ่งหอสมุดแห่งชาติก็ได้พยายามมุ่งเน้นถึงทั้งเรื่องคุณภาพและปริมาณอยู่แล้ว โดยได้ใช้วิธีการต่างๆ อยู่หลายวิธีดังที่ได้กล่าวมาแล้ว แต่ประเด็นสำคัญที่ยังเป็นปัญหาและอุปสรรคในการเก็บรวบรวมข้อมูลก็คือข้อกำหนดและวิธีการบังคับตามกฎหมายในการให้ผู้ผลิตสิ่งพิมพ์ส่งข้อมูลให้หอสมุดแห่งชาติ

หากพิจารณาในบทบัญญัติตามกฎหมายว่าด้วยการพิมพ์แล้ว แม้จะดูเหมือนว่าเป็นบทบังคับให้ผู้โฆษณาส่งสิ่งพิมพ์และหนังสือให้แก่หอสมุดแห่งชาติก็ตาม เพราะมีบทปรับทางอาญาที่บังคับแก่ผู้ที่ไม่ปฏิบัติตาม แต่เนื่องจากค่าปรับที่บังคับแก่ผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามมีจำนวนเพียงไม่เกินสิบสองบาทเท่านั้น ซึ่งถือว่ามูลค่าน้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับมูลค่าของสิ่งพิมพ์หรือหนังสือพิมพ์ในปัจจุบัน ดังนั้น โทษปรับตามที่กฎหมายกำหนดไว้ดังกล่าว จึงไม่มีผลเป็นการช่วย

ยับยั้งหรือข่มขู่ผู้ที่ปฏิบัติฝ่าฝืนกฎหมายดังกล่าวตามทฤษฎีอรรถประโยชน์⁵⁸ โดยผลที่เกิดขึ้นในทางปฏิบัติก็คือ สำนักพิมพ์บางแห่ง หรือผู้จัดพิมพ์บางคนก็จะไม่ปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ซึ่งส่งผลให้หอสมุดแห่งชาติไม่มีหนังสือหรือสิ่งพิมพ์หลายฉบับที่ควรจะได้รับการจัดเก็บไว้ในหอสมุดแห่งชาติ ซึ่งหากหอสมุดแห่งชาติไม่มีงบประมาณเพื่อจัดซื้อหนังสือหรือสิ่งพิมพ์เหล่านั้น ประชาชนก็ไม่สามารถที่จะเข้าค้นคว้าหนังสือหรือสิ่งพิมพ์ดังกล่าวได้⁵⁹

นอกจากนี้ กฎหมายดังกล่าวยังมีได้รองรับกับการเปลี่ยนแปลงของรูปแบบการจัดเก็บข้อมูลที่เปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือ เอกสาร หนังสือ สื่อสิ่งพิมพ์ที่ผู้โฆษณาจะต้องส่งให้แก่หอสมุดแห่งชาติที่อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายดังกล่าวยังคงครอบคลุมเฉพาะที่อยู่ในรูปของสิ่งพิมพ์เท่านั้น แต่ไม่รวมถึงข้อมูลที่อยู่ในรูปของสื่อสิ่งพิมพ์หรือสื่อบันทึกข้อมูลประเภทอื่น เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ทางอิเล็กทรอนิกส์ เช่น CD ROM หรือ DVD ROM เป็นต้น ทำให้ผู้ที่ผลิตข้อมูลที่มีได้อยู่ในรูปของสิ่งพิมพ์ตามกฎหมายว่าด้วยการพิมพ์ ไม่มีหน้าที่ตามกฎหมายที่จะต้องส่งข้อมูลดังกล่าวให้แก่หอสมุดแห่งชาติ ทั้งนี้ ปัญหาดังกล่าวนี้ ก็ยังคงเป็นปัญหาที่ห้องสมุดแห่งชาติของประเทศไทย ออสเตรเลีย (NLA) แอฟริกาใต้และพยายามแก้ไขอยู่เช่นกัน

4.7 บทบาทอื่นของหอสมุดแห่งชาติ

นอกจากหอสมุดแห่งชาติจะทำหน้าที่ตามที่ได้อธิบายมาข้างต้นแล้ว หอสมุดแห่งชาติยังทำหน้าที่ในทางองเดียวกันกับหอจดหมายเหตุแห่งชาติ โดยการดำเนินการเก็บรักษาเอกสารประวัติศาสตร์ของชาติไว้ด้วย

4.8. ร่างพระราชบัญญัติหอสมุดแห่งชาติ พ.ศ.

จากปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของหอสมุดแห่งชาติที่เกิดขึ้นอยู่ในปัจจุบัน ทำให้กระทรวงวัฒนธรรมได้มีแนวความคิดที่จะยกร่างพระราชบัญญัติหอสมุดแห่งชาติ พ.ศ. ขึ้นเพื่อให้มีกระบวนการทางกฎหมายที่จะมารองรับการดำเนินการของหอสมุดแห่งชาติ โดยกระทรวงวัฒนธรรมเห็นว่า การกำหนดให้มีกฎหมายว่าด้วยหอสมุดแห่งชาติ จะเป็นประโยชน์แก่ประชาชนทั่วไปที่จะได้เข้าถึงข้อมูล และแหล่งความรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพของประชาชนให้ดียิ่งขึ้น ตลอดจนเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนผู้พิมพ์ หรือสำนักพิมพ์ในธุรกิจ หรือการดำเนินงานเกี่ยวกับหนังสือภายในประเทศให้แพร่หลายและมีระบบเพื่อการค้นหาข้อมูลและเชื่อมโยงกันระหว่างประเทศได้อย่างทั่วถึง โดยขณะนี้ร่างกฎหมายดังกล่าวอยู่ในระหว่างการพิจารณาของกระทรวงวัฒนธรรม และอยู่ในระหว่างการระดมความคิดเห็นจากประชาชน

⁵⁸ ณรงค์ ใจหาญ, กฎหมายอาญาว่าด้วยโทษและวิธีการเพื่อความปลอดภัย, (กรุงเทพมหานคร: วิทยุชน, 2543) หน้า 73.

⁵⁹ http://www.praphansarn.com/new/c_lift/detail.asp?ID=191 9 ธันวาคม 2549

บทที่ 5. บทสรุป

ห้องสมุดแห่งชาติของประเทศออสเตรเลีย (NLA) เป็นห้องสมุดที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานมากพอสมควร โดยปัจจุบันได้ขยายพื้นที่ให้กว้างขวางขึ้น สามารถเก็บรวบรวมหนังสือ เอกสาร และสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ ได้ถึงจำนวนกว่า 5.5 ล้านชิ้น ในขณะเดียวกันก็ยังได้มีการเสริมศักยภาพและประสิทธิภาพในการให้บริการ เช่น การพัฒนาระบบการจัดเก็บข้อมูลและการพัฒนาฐานข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ NLA เป็นแหล่งจัดเก็บรวบรวมหนังสือ เอกสารและสื่อสิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวกับประเทศออสเตรเลีย ประชาชนชาวออสเตรเลีย รวมทั้งสื่อสิ่งพิมพ์อันทรงคุณค่าอื่นๆ ของต่างประเทศ ทั้งที่อยู่ในรูปแบบของหนังสือเอกสารและที่อยู่ในรูปของสื่อทางอิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อเป็นการตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการในการสามารถสืบค้นข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว สะดวกและกว้างขวางยิ่ง ๆ ขึ้น

5.1 ความสำเร็จของ NLA ที่ผู้วิจัยเห็นว่าห้องสมุดแห่งชาติอาจสามารถพิจารณานำมาเป็นแบบอย่างในการพัฒนาการดำเนินงานได้ มีประเด็นหลัก ๆ ดังนี้

1. การมีกฎหมายเฉพาะเพื่อกำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่ในการดำเนินงานของตนเอง และการมีกฎหมายรองรับโครงสร้างการบริหารงานในรูปแบบของคณะกรรมการ (Council of The National Library of Australia) ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารงานของ NLA ซึ่งนอกจากจะมีคณะกรรมการชุดดังกล่าวแล้วยังมีคณะกรรมการชุดต่างๆ เช่น Audit Committee และ Corporate Governance Committee เพื่อทำหน้าที่ให้คำแนะนำและตรวจสอบการทำงานของ NLA ด้วย โดยคณะกรรมการต่างๆ เหล่านี้ มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่ทำให้ NLA สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และโปร่งใส อันจะส่งผลให้สามารถพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ให้แก่ประชาชนอย่างแท้จริง นอกจากนี้ การกำหนดอำนาจหน้าที่ของ NLA ไว้ในกฎหมายอย่างชัดเจน ให้ NLA มีอำนาจหน้าที่ในการจัดเก็บ รักษา พัฒนาหนังสือ เอกสาร และ สื่อสิ่งพิมพ์ของประเทศออสเตรเลีย รวมทั้งรวบรวมเรื่องราวต่างๆ ของประเทศออสเตรเลีย และที่เกี่ยวข้องกับประชาชนของประเทศออสเตรเลีย ยังทำให้ NLA สามารถดำเนินการและวางแผนการพัฒนาในอนาคตได้ง่ายและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นด้วย

2. การกำหนดให้ NLA ต้องดำเนินการโดยยึดหลักธรรมาภิบาล กล่าวคือ NLA จะต้องดำเนินการเพื่อให้สอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลทั้งในด้านของความโปร่งใส (Transparency) และความรับผิดชอบ (Accountability) เนื่องจาก NLA ได้รับการตรวจสอบจาก Audit Committee และ ต้องจัดทำรายงานประจำปีรายงานผลการดำเนินงานต่อรัฐมนตรีและรัฐสภาอีกด้วย

3. การใช้มาตรการทางภาษีเพื่อให้ NLA สามารถบริหารงบประมาณของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพเต็มที่ เช่น การกำหนดมาตรการเกี่ยวกับการยกเว้นภาษีให้กับรายได้ที่เกิดจากการดำเนินงานของ NLA การลดหย่อนภาษีให้กับผู้บริจาคหนังสือให้แก่ NLA ตาม The

Cultural Gift Program รวมไปถึงการลดหย่อนภาษีให้แก่ผู้ที่บริจาคเงินให้แก่ NLA ตั้งแต่ 2 ดอลลาร์ออสเตรเลียขึ้นไปด้วย⁶⁰ ซึ่งมาตรการดังกล่าวเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของ NLA อันจะส่งผลให้ NLA สามารถเก็บรวบรวมเอกสาร หนังสือ สิ่งพิมพ์ต่างๆ เพิ่มขึ้นได้อย่างรวดเร็วยิ่งขึ้นและเป็นการประหยัดต้นทุนในการดำเนินงานด้วย

5.2 การนำแนวทางในการดำเนินงานของ NLA มาปรับใช้กับหอสมุดแห่งชาติเพื่อการพัฒนา

ปรับปรุงและส่งเสริมการดำเนินงานของหอสมุดแห่งชาติ เพื่อให้หอสมุดแห่งชาติมีส่วนในการพัฒนาการเรียนรู้ของประชาชนอย่างแท้จริง อาจสรุปได้ดังนี้

1. มาตรการที่ใช้เพื่อส่งเสริมให้ข้อมูล และแหล่งความรู้ที่ได้จัดเก็บรวบรวมไว้ในห้องสมุด มีการเผยแพร่ออกไปสู่สาธารณะมากยิ่งขึ้น ซึ่งอาจกระทำดังนี้

(1) การจัดให้บริการทางอินเทอร์เน็ตที่มีประสิทธิภาพและสามารถใช้งานง่าย ซึ่งจะทำให้ผู้รับบริการประหยัดเวลาในการสืบค้นข้อมูล และรับข้อมูลที่อยู่ในความดูแลของหอสมุดแห่งชาติได้ โดยผู้ให้บริการสามารถที่จะสืบค้นและรับข้อมูลดังกล่าวได้โดยไม่ต้องเดินทางมาที่หอสมุดแห่งชาติ รวมทั้งการให้บริการสั่งซื้อบทความ งานวิจัย หรือข้อมูลผ่านทางระบบอินเทอร์เน็ตด้วย

(2) การให้บริการส่งข้อมูล หรือบทความใหม่ ๆ ในทุกสัปดาห์ ไปยังเครื่องคอมพิวเตอร์ของผู้รับบริการ ไม่ว่าจะเป็นที่บ้าน หรือที่ทำงาน ผ่านทาง e-mail address ของผู้ให้บริการ

(3) จัดทำโครงการ workshop หรือกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การจัดนิทรรศการหรือกิจกรรมทางภาษาและวรรณคดี ประวัติศาสตร์ และศิลปวัฒนธรรม ให้แก่ครู อาจารย์ นักเรียน นักศึกษา หรือบุคคลทั่วไปทั้งในและนอกสถานที่ เพื่อให้หอสมุดแห่งชาติเป็นแหล่งความรู้ และเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้อย่างแท้จริง

2. มาตรการที่เกี่ยวกับการให้บริการ

การจัดทำฐานข้อมูลระบบอิเล็กทรอนิกส์ให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น โดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้อย่างรวดเร็วและครบถ้วน อันจะเป็นการยกระดับมาตรฐานการให้บริการของหอสมุดแห่งชาติ และควรให้ประชาชนได้มีโอกาสมีส่วนในการให้คำแนะนำเกี่ยวกับการให้บริการของหอสมุดแห่งชาติด้วย

3. มาตรการเกี่ยวกับการเก็บรักษาข้อมูล

การใช้มาตรการเกี่ยวกับการเก็บรักษาหนังสือ เอกสาร และสิ่งพิมพ์ต่างๆ โดยที่ไม่อนุญาตให้ผู้ให้บริการเข้าไปค้นหาข้อมูลเหล่านั้นด้วยตนเอง เป็นการลดความเสี่ยงที่จะทำ

⁶⁰ <http://www.nla.gov.au/library/sponsorship/>

เอกสารหรือข้อมูลเหล่านั้นเสียหายหรือสูญหายได้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น มาตรการดังกล่าวจึงเป็น มาตรการหนึ่งที่หอสมุดแห่งชาติน่าจะนำมาศึกษาพิจารณา เพื่อให้หอสมุดแห่งชาติสามารถ เก็บรักษาเอกสาร หนังสือ และสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ได้ครบถ้วนและมีอายุยาวนานยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ยังน่าจะจัดให้มีระบบ การควบคุมความเสี่ยงในด้านต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น เช่น ความเสี่ยงจากการใช้ระบบคอมพิวเตอร์ หรือความเสี่ยงจากการถูกขโมยข้อมูล เป็นต้น

ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามนโยบายที่กรมศิลปากรและกระทรวงศึกษาธิการได้ กำหนดขึ้นในคราวที่มีการจัดตั้งหอสมุดแห่งชาติ กล่าวคือ⁶¹

- (1) พยายามหาหนังสือ และเอกสารในสาขาวิชาต่าง ๆ ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้
 - (2) มีคณะเจ้าหน้าที่ทั้งฝ่ายบริหารและวิชาการที่มีความรู้ความสามารถดี มีจำนวนเพียงพอที่จะบริหารงานและให้บริการแก่ผู้ที่จะเข้ามาศึกษาค้นคว้าได้เป็นอย่างดี
 - (3) ให้บริการแก่ประชาชนผู้ใช้บริการอย่างกว้างขวาง สะดวก และรวดเร็ว
- อันจะนำมาซึ่งประโยชน์สูงสุด คือเพื่อให้หอสมุดแห่งชาติของไทยมีบทบาทใน การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

⁶¹ คำกล่าวรายงานของ ม.ล.ปิ่น มาลากุล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการในพิธีเปิดหอสมุด แห่งชาติ ทำวาสุกรี เมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม 2509 ใน แม้นมาส ชวลิต, ประวัติหอสมุดแห่งชาติ, กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัดศิwap, 2509, หน้า 98.

บรรณานุกรม

1. พระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ.2484
2. วรเดช จันทรศร, ปรัชญาของการบริหารภาครัฐ, คณะกรรมการปฏิรูประบอบราชการ สำนักนายกรัฐมนตรี, พ.ศ.2539
- 3.แผนบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2548-2551
4. ณรงค์ ใจหาญ, กฎหมายอาญาว่าด้วยโทษและวิธีการเพื่อความปลอดภัย,
5. National Library of Australia (Canberra 1968)
6. National Library of Australia Annual Report 2005-2006
7. National Library Act 1960
8. Collection Development Policy December 2005
9. Copyright Act 1968
10. Public Service Act 1999
11. Commonwealth Authorities and Companies Act 1997

เว็บไซต์ต่างๆ

www.nla.gov.au

http://www.nlt.go.th/th_event_year.htm 9 ธันวาคม 2549

ภาคผนวก

